

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Prezidentské a parlamentní volby ve Francii v roce 2012

Eva Pelikánová

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

Prezidentské a parlamentní volby ve Francii v roce 2012

Eva Pelikánová

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Petr Jurek

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

Touto cestou bych chtěla vyjádřit velké poděkování vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Mgr. Petru Jurkovi za jeho čas a cenné rady, které mně v průběhu psaní mé práce poskytl.

Obsah

1 Úvod	7
2 Poloprezidencialismus	14
2.1. Poloprezidencialismus dle G. Sartoriho	14
2.2. Jiné typologie pro francouzský politický systém	14
3 V. Francouzská republika	15
3.1. Charakteristika V. Francouzské republiky	15
3.2. Kohabitace	18
3.2.1. Postavení prezidenta v systému V. Francouzské republiky	19
3.2.2. Postavení premiéra v systému V. Francouzské republiky	21
3.3. Ústavní změna v roce 1962 – zavedení přímé volby prezidenta republiky.....	22
3.4. Období třech kohabitací.....	23
3.5. Ústavní změna v roce 2000 – přechod ze septennatu na quinquennat	24
4 Teorie načasování voleb	26
4.1. Obecně o teorii načasování voleb	27
4.2. Načasování vyhlášení voleb a vyplývající důsledky	28
4.3. Změna volebního kalendáře ve Francii aplikovaná poprvé ve volbách v roce 2002.....	29
5 Analýza prezidentských a parlamentních voleb v roce 2012	31
5.1. Prezidentské volby v roce 2012.....	31
5.1.1. Obecně k prezidentským volbám.....	31
5.1.2. Kandidáti.....	33
5.1.3. Průběh volební kampaně do prvního kola voleb.....	37
5.1.4. Výsledky prvního kola voleb	39
5.1.5. okračování volební kampaně dvou kandidátů do druhého kola voleb.....	41
5.1.6. Výsledky druhého kola voleb	43
5.2. Parlamentní volby v roce 2012	44
5.2.1. Obecně k parlamentním volbám	45
5.2.2. Obecně ke stranickému systému Francie	45
5.2.3. Politické strany účastníci se voleb a jejich programy	48
5.2.4. Průběh volební kampaně do prvního kola voleb.....	52

5.2.5. Výsledky prvního kola voleb	54
5.2.6. Pokračování volební kampaně do druhého kola voleb	55
5.2.7. Výsledky druhého kola voleb	56
6 Závěr.....	58
7 Literatura a internetové zdroje.....	62
7.1. Literatura	62
7.2. Internetové zdroje	64
8 Résumé	74

1 Úvod

Systém V. Francouzské republiky je determinován specifiky sobě vlastními, které se odráží v oblasti praktické podoby politické reality. Jedná se zejména o institucionální nastavení druhého nejdéle fungujícího politického systému ve francouzské historii (Mény 2008: 7), které je v praxi za určitých podmínek doplněno o tzv. kohabitaci. Nejen kohabitace, ale i délka mandátu hlavy státu a načasování voleb sehrály velkou roli v politické praxi a jejich konsekvence vyústily v ústavní změny, které byly polemizovány v politických a odborných debatách.

V. Francouzská republika je uváděna a charakterizována jako typický poloprezidentský režim. Na druhou stranu nelze ovšem dozajista říci, že je to názor konzistentní, jelikož existují i různé argumenty proti tomuto vymezení a jsou nabízeny i jiné alternativy pro typologizaci politického režimu Francie¹.

Definice tématu mé bakalářské práce na první pohled přímočaře odkazuje zejména na deskripci a analýzu prezidentských a parlamentních voleb ve Francii v roce 2012. Tato deskripce a analýza je navíc doplněna o ověření či vyvrácení hypotéz týkající se účinků synchronizace prezidentského funkčního období s funkčním obdobím Národního shromáždění. V bakalářské práci se hlavně zabývám také teorií načasování voleb, ústavními změnami týkající se přímé volby francouzského prezidenta a změnami délky jeho funkčního období, což jde ruku v ruce s kohabitací, jejíž problematiku též neopomenu. Tento výčet je navíc doplněn o letný popis pravomocí prezidenta a premiéra v systému a o charakteristiku a typologizaci politického systému V. Francouzské republiky. Tento úvodní rámec mi poskytne půdu pro již míněnou analýzu prezidentských a parlamentních voleb ve Francii v roce 2012, která bude nápomocná k verifikaci či odmítnutí teorie načasování voleb a synchronizace funkčních období.

Cílem je tedy nejen představit výše zmíněné teoretické aspekty práce, které měly silný dopad na reálné utváření francouzské politiky, ale pomocí analýzy voleb tak ověřit dvě předem stanovené hypotézy. Ty jsou formulovány následovně: Díky sjednocení

¹ Viz v kapitole 2.

prezidentských a parlamentních voleb a jejich funkčních období se dostavil žádaný efekt, tedy byla odstraněna možnost kohabitace. V důsledku sjednocení prezidentských a parlamentních voleb došlo k posílení moci prezidenta republiky.

Má bakalářská práce je rozdělena do třech zásadních pilířů. První pilíř obsahuje již několikrát zmíněné deskriptivní aspekty práce, které poskytují práci teoretický rámec. Druhým pilířem je analýza prezidentských a parlamentních voleb ve Francii v roce 2012, která obsahuje analýzu aktérů voleb, kampaně, průběh voleb a jejich konečné výsledky. Tato část práce spolu s posledním třetím pilířem, tedy závěrem práce, jsou částmi empirickými, kde používám komparativní metodu srovnání údajů z první části práce s praxí zaznamenanou při analýze voleb, a tím tak mohu konstatovat potvrzení či odmítnutí stanovených hypotéz.

Na úvod teoretického pilíře své práce jsem zařadila stručné pojednání o vybraných aspektech poloprezidencialismu jakožto signifikantní charakteristice mocenského uspořádání V. Francouzské republiky dle Giovanniho Sartoriho. V druhé podkapitole avšak neopomenou, byť ve zkratce, ani další varianty klasifikace V. Francouzské republiky např. dle Mauriceho Duvergera, Pierra Avrila či Phillipa Lauvauxe.

Mým cílem v tomto ohledu není podávat detailní popis charakteristik poloprezidencialismu, ale pro potřeby práce bude mou snahou nastínit pomocí uvedených variant vybraných aspektů klasifikací, zda ústavní změny a úprava načasování voleb a funkčního období prezidenta nemění podobu systému V. Francouzské republiky spíše na režim podobající se v praktické rovině režimu prezidentskému, což mi v práci dále poslouží k ověření stanovené hypotézy o možné posílení moci prezidenta.

V poslední době se rozhořívají debaty nad tím, jakým směrem se bude V. Francouzská republika ubírat, zda už není její cíl naplněn a nemělo by nastat nové období Francie, tedy tzv. VI. Francouzská republika. Období V. Francouzské republiky bylo jistě naplněno z hlediska stabilizace politické situace v zemi. Otázkou zůstává, zda ve skutečnosti došlo díky změnám v liteře francouzské konstituce k nalezení rovnováhy mezi legislativní a exekutivní mocí?² Krátké pojednání o V. Francouzské republice tedy uvozuje další část mé bakalářské práce.

² La vie publique (2012). La Ve République au fil des révisions constitutionnelles : un modèle original d'évolution des institutions. 1.10.2008 (<http://www.vie-publique.fr/actualite/dossier/cinquieme-republique/ve-republique-au-fil-revisions-constitutionnelles-modele-original-evolution-institutions.html>, 3.10.2012)

Dále navazuje podkapitola věnující se kohabitaci, v rámci které též neopomenu postavení premiéra a prezidenta v systému V. Francouzské republiky. Kohabitace se stala vyjádřením politické reality, není tudíž konstitučně zakotvena ani vymezena. Je podmíněna rozdílným povolebním rozložením parlamentních většin, kdy prezident je z jiného politického tábora než-li premiér.

Ústavní změně v roce 1962 o přímé volbě prezidenta republiky jsem vymezila další podkapitolu a to z důvodu, že tato konstituční úprava určuje praktickou podobu politiky a institucionálního postavení francouzského prezidenta a je jednou ze signifikantních ústavních úprav v rámci tématu mé bakalářské práce. Charles de Gaulle inicioval ústavní změnu o přímé všelidové volbě prezidenta, aby tak dle jeho soudu eliminoval zátěž vlivu stranického systému, který Francii nikdy neprospíval. Chtěl dopřát instituci prezidenta čerpání legitimacy přímo od lidu a zajistit jeho silné postavení stejně tak, jako bylo to jeho. Tento jeho záměr vyústil v politickou krizi, ze které ale Charles de Gaulle vzešel vítězně. Vyjma gaullistů ostatní strany kritizovaly zvýšení moci hlavy státu na úkor Národního shromáždění. Charles de Gaulle vyhlásil na všelidovou přímou volbu prezidenta referendum, které dopadlo v jeho prospěch a bylo tak posíleno postavení prezidenta v politickém systému Francie³.

Pro komparaci se současným obdobím, kdy načasování voleb determinovalo možnost kohabitace, jsem zařadila i podkapitolu o třech obdobích kohabitace za účelem deskripce změn v institucionální podobě francouzského politického systému a odrazu na jeho praktickou podobu v době koexistence premiéra a prezidenta. První období kohabitace se událo v letech 1986-1988, kdy hlavou státu byl François Mitterrand a premiérem Jacques Chirac. Toto období bylo politicky hektické a skončilo prezidentskými volbami v roce 1988, kdy byl znovu zvolen François Mitterrand a druhý kandidát Jacques Chirac byl poražen. Druhé období kohabitace, nazývané „sametové“, probíhalo v letech 1993-1995. Nemocí sužovaný François Mitterrand a premiér Édouard Balladur pocházející z rozpolcené socialistické strany vládli oproti prvnímu období kohabitace víceméně konsenzuálně. Po Françoisovi Mitterrandovi se novým prezidentem stal Jacques Chirac a francouzským premiérem byl Alain Juppé. Politické problémy Jacquese Chiraca donutily rozpustit Národní shromáždění. Tímto v rozmezí le

³ La réforme de 1962: un tournant dans la vie politique française. 15.5.2011 (<http://lewebpedagogique.com/hgboulle/2011/05/15/eed-la-reforme-de-1962-un-tournant-dans-la-vie-politique-francaise/>, 13.10.2012).

1997-2002 nastalo třetí období kohabitace, kdy Jacques Chirac musel premiérem jmenovat levicového Lionela Jospina⁴.

Tuto kapitolu uzavřu pojednáním o ústavní změně v roce 2000, kdy se změnilo funkční období hlavy státu ze sedmi na pět let. Došlo tedy k přechodu z tzv. *septennatu* na *quinquennat*. Právě délka funkčního období hlavy státu a parlamentu a toho, kdy jsou volby uskutečněny lze považovat za konsekvenci tohoto mocensky nevyváženého postavení exekutivní a legislativní moci. Tímto náznakem se tak dostávám k teorii načasování voleb, které jsem vyhradila samostatnou kapitolu.

Právě čtvrtá kapitola se týká teorie načasování voleb, která byla již několikrát avizována jako podstatný bod mé bakalářské práce. Načasováním voleb se zabýval například Alastair Smith, Christopher R. Berry či Jacob E. Gersen. Jak název první podkapitoly napovídá, půjde o teoretické nastínění teorie načasování voleb. Tyto aspekty jsou ve francouzském politickém systému signifikantní pro reflektování důvodů pro načasování prezidentských a parlamentních voleb. Hlavním cílem bylo omezení kohabitací, které určovaly reálnou podobu politické praxe i přes institucionální nastavení politického systému.

V návaznosti na předešlé nabídnou dvě další podkapitoly krátké pojednání o načasování vyhlášení voleb. Zmíním se také o důsledcích načasování voleb. Ve francouzském pojetí se bezpochyby očekával důsledek odstranění možného vzniku kohabitace a též využití stejné voličské nálady, která zajistí hlavě státu stejnou stranickou parlamentní většinu.

V rámci teorie načasování voleb se v poslední podkapitole pozastavím u změny volebního kalendáře ve Francii, jehož dopady byly uplatněny ve volbách v roce 2002. Tato reforma byla umožněna zejména po zkrácení funkčního období prezidenta republiky ze sedmi na pět let. Tudíž se prezidentské funkční období mohlo časově synchronizovat s funkčním obdobím Národního shromáždění, které je též na pět let.

V úvodu zmiňovaný třetí pilíř práce, tedy empirická část, je obsažena v páté kapitole nabízející analýzu prezidentských a parlamentních voleb v roce 2012 přičemž volby prezidentské volby budou od parlamentních odděleny v rámci samostatných podkapitol.

⁴La Cohabitation (http://lyc-augustin-thierry-blois.tice.ac-orleans-tours.fr/php5/site_ancien/scolaire/eco/ses/page8.html, 3.10.2012).

V podkapitole o prezidentských volbách roku 2012 se letmo zaměřím na prezidentské volby z obecného hlediska. O přízeň voličů se v prezidentských volbách roku 2012 ucházelo celkem deset kandidátů. Byli jimi Nicolas Sarkozy, Eva Joly, François Holland, Nathalie Arthaud, François Bayrou, Jacques Cheminade, Nicolas Dupont-Aignan, Marine Le Pen, Jean-Luc Mélenchon a Philippe Poutou⁵. V této souvislosti se zaměřím na každého kandidáta, společně s volebními programy, které nabízeli.

První kolo prezidentské volby se uskutečnilo 22. dubna 2012, kdy největší voličskou podporu získal socialistický kandidát François Hollande a do druhého kola postoupil s tehdy úřadujícím prezidentem Nicolasem Sarkozym. V pořadí třetí skončila kontroverzní Marine Le Pen, která v průběhu volební kampaně dokázala oslovit relativně velký počet voličů, avšak ne dostačující pro postup do druhého kola. Průběh volební kampaně do prvního kola voleb a jeho výsledky budu rozebírat v další podkapitole.

Pokračování volební kampaně dvou postupujících kandidátů do druhé kola voleb sleduji v následující podkapitole, na kterou navážou výsledky druhého kola prezidentské volby v roce 2012. Proklamované predikce o volebním vítězství jednoznačně ukazovaly na François Hollanda, který opravdu 6. května 2012 druhé kolo prezidentských voleb vyhrál. Možným překvapením mohlo být, že rozdíl mezi jeho rivalem Nicolasem Sarkozym nebyl tak velký. Odstupující prezident obdržel zhruba o dva miliony voličských hlasů méně než François Hollande. V procentuálním měřítku tedy vítěz získal 51,64% oproti v pořadí druhému s 48,36%⁶. Podkapitola o prezidentských volbách v roce 2012 se uzavře analýzou výsledků voleb, kde budu sledovat politickou situaci po volbách korespondující se předmětem mé bakalářské práce.

Struktura podkapitoly o parlamentních volbách v roce 2012 je velmi podobná té o volbách prezidentských, jelikož sleduje velmi podobné atributy volby. V prvé řadě se budu

⁵Les candidats à la présidentielle de 2012 (<http://www.presidentielle-2007.net/portrait-jacques-cheminade.htm>, 3.10.2012).

⁶Ministère de l'Intérieur (2013). Résultats de l'élection présidentielle 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult__PR2012/\(path\)/PR2012//FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult__PR2012/(path)/PR2012//FE.html), 23.3.2013).

věnovat stranickému systému Francie a parlamentním volbám. Nastíním hlavní politické strany a jejich postavení ve francouzském stranickém systému.

Následující podkapitola nabídne výčet politických stran, které se voleb účastnily. Ve skutečnosti velké strany s ideologicky podobnými stranami menšími tvořily politicky výhodnější aliance. Počet stran, které se voleb účastnily, je velký, tudíž svoji pozornost budu primárně věnovat stranám, které ve výsledku obdržely více jak deset mandátů včetně. Dále bude zajímavé si všimnout přeryvu témat objevující se prezidentské kampani. Po tomto výčtu a komparaci stranických subjektů a jejich programů uvedu průběh volební kampaně, která vyústila v prvním kolo parlamentních voleb, o čemž bude vypovídat navazující podkapitola.

První kolo parlamentních voleb se uskutečnilo 10. června 2012 a lze říci, že předpokládané výsledky tohoto kola byly politickou konsekvencí voličského směřování již od volby prezidenta, či půjdeme-li časově ještě dále, tak od senátních voleb v roce 2011. Potvrdil se náskok Socialistické strany, za ní se umístila Unie pro lidové hnutí a nezanedbatelného procentuálního výsledku dosáhla i Národní fronta⁷.

Druhé kolo 17. června 2012 potvrdilo očekávané vítězství Socialistické strany, která získala většinu v Národním shromáždění. Procentuálně získali socialisté 40,91% hlasů a Unie pro lidové hnutí dosáhla výsledku 37,95%, tzn., že tak vznikla prezidentská parlamentní většina. Na konci kapitoly zhodnotím výsledky voleb společně s deskripcí povolební politické reality v rámci nového levicového uspořádání francouzské politiky⁸.

Závěr bude dokončením empirické části mé bakalářské práce, v rámci kterého budu těžit z uvedených teoretických poznatků a deskripce. Stanovený předpoklad zkoumání je obsažen v úvodu stanovených hypotézách, na které se prostřednictvím vypracované struktury práce pokusím odpovědět a tím tak verifikovat či odmítnout prvotní cíl obsažený v názvu práce, tedy ověření hypotéz týkající volební synchronizace prezidentského funkčního období s funkčním obdobím Národního shromáždění.

Pro zpracování mé práce je nezbytné použít zejména zdroje francouzské, a proto primárně vycházím právě z nich. Mezi použitou literaturou lze nalézt jednu česky psanou

⁷Ministère de l'intérieur (2012). Résultats des élections législatives 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/\(path\)/LG2012/FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/(path)/LG2012/FE.html), 3.10.2012).

⁸ Tamtéž.

publikaci od Giovanniho Sartoriho - *Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků* (Sartori, 2011), která mi napomáhá v teoretické části vymezit poloprezidencialismus. Oblast deskriptivní části o načasování voleb závisela na anglických zdrojích, např. z *Cambridge University Press*, přičemž se jedná spíše o kratší práce, kdy s podivem lze konstatovat, že teorie o načasování voleb není zrovna častým námětem zkoumání. Nutno podotknout, že ani přechod ze sedmiletého na pětileté prezidentské funkční období nezaznamenal nějakou velkou badatelskou pozornost, spíše se jedná o sborníky či publikace názorů odborníků. Další předměty mé deskripce jakou je kohabitace, systém 5. francouzské republiky, ústavní změny či volební systém čerpají informace z francouzských publikací a článků v odborných časopisech či sbornících jako např. *Presses de Sciences Politiques*, *Cahiers français*, *Pouvoirs*, *Revue française de science politique* a další, ale výjimkou nejsou ani internetové stránky, které usnadňují přístup k francouzské ústavě, politickým institucím a okolnostem politických a ústavních změn, které determinovaly politickou realitu. Tím se dostávám k empirické části práce, která byla věnována celkové analýze prezidentských a parlamentních voleb ve Francii v roce 2012, pro kterou využívám zejména aktuální internetové portály deníků, politických institucí a politických stran a též časopisů věnující se politickým tématům. Pro příklad bych uvedla deník *Le Monde*, *Le Parisien*, *Le Monde diplomatique*, *RFI*, *La vie publique*, *Election présidentielle atd.*

2 Poloprezidencialismus

Tato kapitola je zaměřena na stručnou charakteristiku poloprezidencialismu, kterým se vymezuje systém V. Francouzské republiky. První podkapitola nabízí pojednání o poloprezidencialismu dle Giovanniho Sartoriho, následná podkapitola umožňuje náhled do práce dalších teoretiků, kteří přinesli jiné možnosti klasifikace systému V. Francouzské republiky.

2.1. Poloprezidencialismus dle G. Sartoriho

Pro Sartoriho je v typologizaci poloprezidencialismu podstatné, že hlava státu je volena všelidově a sdílí svoji moc s premiérem, existuje tedy duální autorita. To znamená, že v závislosti na parlamentní většině je jedna ze dvou autorit silnější, resp. má více pravomocí. Hlava státu není závislá na parlamentu, ale sama není schopna vládnout autonomně, k čemuž za všech podmínek potřebuje podporu vlády, která jeho politické ambice prosadí. Premiér a vláda jsou naopak závislí, resp. odpovědní parlamentu, nikoliv prezidentovi. V konkrétním případě V. Francouzské republiky dochází mezi dvěma exekutivními hlavami k vyvažování a přesouvání moci právě v závislosti na dané parlamentní většině a dochází ke kohabitaci (Sartori 2001: 132-140). Dle Sartoriho je ale stále přítomná podmínka „*potenciálu autonomie každé složky exekutivy*“ (Sartori 2001: 140).

V konečném důsledku definuje Sartori systém V. Francouzské republiky spíše jako systém smíšený, jelikož duální struktura autority není konzistentní, tzn., že není striktně dané, která z dvou hlav exekutivy má větší pravomoci. Hlavní exekutivní autorita se mění „*v závislosti na změnách v kombinaci většin*“ (Sartori 2001: 132).

2.2. Jiné typologie pro francouzský politický systém

Snahou Maurice Duvergera bylo sladit prvky parlamentního režimu spolu s „*republikánským monarchou*“ v čele V. Francouzské republiky. (Fournier 2008: 23). Klasifikoval tedy současnou podobu francouzského politického systému jako režim poloprezidentský. Klade důraz na pozici prezidenta, nejen z hlediska toho, že není neutrální osobou, ale že se svojí parlamentní většinou determinuje podobu systému (Fournier 2008:

25). Dle Duvergera se v poloprezidentském režimu tedy střídají období spíše parlamentní ho či prezidentského rázu odvíjející se od toho, kdo má za sebou parlamentní většinu (Sartori 2001: 131).

Phillipe Lauvaux řadí V. Francouzskou republiku mezi režimy parlamentní poloduální, což demonstruje, že *„dvojí závislost je hierarchická a že vláda je nejprve závislá na prezidentovi a následně na parlamentu“* (Fournier 2008: 29).

Naopak signifikantní pro francouzský politický systém je dle Pierra Avrila princip *„parlamentní většiny, která je definována v souvislosti s prezidentem republiky“* (Fournier 2008: 26). Tento parlamentně prezidentský režim platí i v případě kohabitace, pouze s rozdílem, že parlamentní většina nestojí za prezidentem a prezident tak nemůže prosazovat své politiky (Fournier 2008: 26). V tomto smyslu kohabitace prokazuje, *„že režim v zásadě spočívá v parlamentarismu, jelikož bez podpory parlamentu nemůže „prezidentská vláda“ fungovat“* (Fournier 2008: 26).

3 V. Francouzská republika

Pojednání o V. Francouzské republice uvozuje tuto velkou kapitolu, která v sobě zahrnuje dle mého soudu pro moji práci nejdůležitější charakteristiky a změny v politickém systému republiky, které zásadně ovlivnily její vývoj. Po charakteristice V. Francouzské republiky následuje podkapitola o kohabitaci spolu s deskripcí postavení prezidenta a premiéra v politickém systému. Dále se zmíním o ústavní změně v roce 1962, která kodifikovala přímou volbu hlavy státu. Následně neopomenu ani letmou deskripci třech období kohabitace. Tato rozsáhlá kapitola je uzavřena pojednáním o ústavní změně v roce 2002, tedy přechod ze sedmiletého funkčního období prezidenta na období pětileté.

3.1. Charakteristika V. Francouzské republiky

Vznik V. Francouzské republiky byl obestřen nejen silou osobnosti generála Charlese de Gaulla, ale též historicko-politickými soudobými konsekvencemi. S odstupem času lze konstatovat, že francouzská ústava z období V. Francouzské republiky dokázala stabilizovat politickou a společenskou situaci v zemi a postupnými ústavními změnami bylo docíleno

i jakési rovnováhy mezi exekutivní a legislativní mocí⁹. S těmito aspekty vzniku V. Francouzské republiky souhlasí i Daniel Bourmaud, který ovšem v celkovém důsledku vnímá V. Francouzskou republiku jako systém neprůhledný, jehož instituce se vzdalují občanům. Uvádí, že V. Francouzská republika již pozbývá ve 21. století smyslu, a to jak z hlediska režimu jako celku, tak i z hlediska nastavení celé společnosti (Bourmaud 2001: 17).

Co se týče konstituce, tak v sobě skýtá nejen identitu nové V. Francouzské republiky, ale též změnu celého institucionálního nastavení politického systému. Mimo jiné zajišťuje kontinuitu této republiky. Stoupenci ustavení VI. Francouzské republiky se domnívají, že je současný režim zastaralý, jelikož je konstituce dosud spjatá s de Gaullem a etablované principy nejdou dle těchto stoupců ruku v ruce se současným vývojem (Beaud 2001: 19-20). Ovšem konstituce prošla v nedávné době dílčími revizemi. Konkrétně se jednalo například o rok 2008, kdy došlo k posílení práv parlamentu, což ale nijak neoslabilo exekutivu. Tato reforma se však týká pouze jedné instituce V. Francouzské republiky a ukazuje, že konstituce v jistých bodech potřebuje být renovována (Ardant, Mathieu 2012: 102).

Prvotní vize de Gaulla, prezentovaná při jeho projevu v Bayeux, počítala s posílením exekutivy a s oslabením vlivu politických stran, které si měly hledět pouze svých stranických zájmů. Dále pak zastával názoru striktně rozdělené a vyvážené legislativy, exekutivy i justice. Neméně podstatným mužem při ustavení V. Francouzské republiky a její konstituce byl Michel Debré, který považoval Gaullem avizované posílení exekutivy za nedostatečné. Pravomoci premiéra dle něho umožňují navrhopvat ústavní změny, které by posléze mohly být zacíleny na dominanci legislativy (Fournier 2008: 18).

Konstituce V. Francouzské republiky udržuje tradici parlamentarismu, i když s prvky prezidencionalismu. Jak uvádí Jacques Fournier, byl ustaven hybridní režim. Středem pozornosti se stal zejména výkon exekutivní moci, jenž Fournier rozděluje do třech období. Jednalo se o období gaullistické republiky v letech 1958-1988, druhé období datoval mezi lety

⁹ La vie publique (2012). La Ve République au fil des révisions constitutionnelles : un modèle original d'évolution des institutions. 1.10.2008 (<http://www.vie-publique.fr/actualite/dossier/cinquieme-republique/ve-republique-au-fil-revisions-constitutionnelles-modele-original-evolution-institutions.html>, 3.10.2012)

1986-2002, které bylo signifikantní zkušenosti s kohabitací a třetí období bylo v letech 2002-2012 poznamenáno návratem k prezidencionalismu¹⁰.

První období bylo charakteristické shodou parlamentní a prezidentské většiny, i když role prezidenta byla výraznější. Tento aspekt byl umocněn zejména osobnostmi vykonávající prezidentské úřad, počínaje Charlesem de Gaullem. Fournier použil termín Jeana Massota „hierarchizovaná dyarchie“, což mělo evokovat dvě silné exekutivní hlavy, avšak s tím, že premiér byl v určitých otázkách na prezidentovi závislý¹¹.

V roce 1986 došlo v V. Francouzské republice k situaci odlišných parlamentních většin, nazvanou kohabitace¹². Období kohabitací, která byla celkem tři, byla pro francouzskou politickou realitu něčím novým. Do popředí výkonu moci se dostal premiér díky své parlamentní většině. Uvažovalo se o dvou řešeních této politické situace. Jedním z nich bylo setrvat v tomto vývoji daném kohabitací a posléze trvale posílit pravomoci premiéra na úkor prezidenta a zajistit tak klasický parlamentní režim. Druhou možností byla snaha eliminovat možnost, aby kohabitace znovu nastala. Toto období trvalo do roku 2002 s tím, že došlo k přijetí druhé varianty řešení¹³.

Návrat k prezidencionalismu, jak uvádí Fournier, nastal mezi lety 2002-2012, což je dle něj třetí charakteristické období V. Francouzské republiky. Zásadní v tomto ohledu byla ústavní změna z roku 2002 o načasování voleb, kdy se kodifikovalo, že prezidentské volby budou v krátkém časovém úseku předcházet volbám legislativním. Této revizi ústavy předcházelo zkrácení funkčního období prezidenta ze sedmi na pět let. Volby, které se konaly za těchto podmínek, zajistily J. Chiracovi, N. Sarkozymu a nově i F. Hollandovi jejich parlamentní většinu a odstranění kohabitace. Též došlo k jistému vyvážení mezi legislativní a exekutivní mocí, nevyjímaje ani ustálení pravomocí v rámci exekutivy. Tento ústavní vývoj

¹⁰Le Monde (2012). La pratique du pouvoir exécutif en France sous la cinquième République et son évolution récente (<http://jacquesfournier.blog.lemonde.fr/2010/03/30/la-ratique-du-pouvoir-executif-en-france-sous-la-cinquieme-republique-et-son-evolution-recente/>, 3.10.2012.)

¹¹Tamtéž.

¹²Deskripce a vysvětlení pojmu kohabitace a jejích praktických dopadů na podobu výkonu politické moci v rámci V. Francouzské republiky jsou předmětem následující kapitoly, tudíž se tomu v této kapitole nebudu věnovat.

¹³Le Monde (2012). La pratique du pouvoir exécutif en France sous la cinquième République et son évolution récente (<http://jacquesfournier.blog.lemonde.fr/2010/03/30/la-ratique-du-pouvoir-executif-en-france-sous-la-cinquieme-republique-et-son-evolution-recente/>, 3.10.2012.)

zapříčinil dle Fourniera opětovný prezidencialismus francouzského politického režimu který byl navíc podpořen personalizací tohoto úřadu, kterou lze pozorovat například u Nicolase Sarkozyho. Personalizace je v tomto ohledu chápána jako souboj boje různých osobností o jeden post. Nutno ovšem konstatovat, že výkon exekutivní moci je více závislý na praxi, nežli na ústavním textu, jelikož relativně nově zavedený quinquennat nabízí nové možnosti v rámci politické praxe¹⁴.

3.2. Kohabitace

Jean Massot a Georges Vedel uvádí pro kohabitaci (alt nucené soužití) následující definici, dle které se jedná o „*soužití hlavy státu zvolenou ve všeobecných volbách na základě jejího politického programu, a premiéra opírajícího se o parlamentní většinu zvolenou jako podpoření opoziční politiky*“ (Massot, Vedel 1997: 16).

Dyarchie v rámci exekutivní moci je v období nucené soužití v nerovné inverzi. To jinými slovy znamená, že prezidentská mocenská převaha je nahrazena posílenou pozicí premiéra. Tato inverze není absolutní, jelikož prezident nemůže být podřízen premiérovi a premiér je nucen skrýt svoji posílenou pozici vzhledem k formální důležitosti prezidentského úřadu. Nelze tedy hovořit o tom, že se jedná přímo o doslovnou inverzi pozic v exekutivě, ale spíše o výklad moci v praktické rovině (Ardant, Duhamel 1999: 8).

Jinými slovy lze kohabitaci též pojmout jako „*institucionální soužití mezi hlavou státu a protichůdné parlamentní většiny*“ (Cohendet 2005: 1). V období kohabitace jsou rozpory mezi prezidentem a premiérem pouhým důsledkem rozdílné parlamentní podpory, přičemž jedna část stojí za prezidentem a druhá za parlamentem. Napříč francouzskou historií byla kohabitace určujícím faktorem k tomu, aby se zakotvovala parlamentní praxe. Situace kohabitace byla změněna v V. Francouzské republice, kdy de Gaulle pomocí změny volby prezidenta na přímou volbu posílil jeho legitimitu a kohabitace tak mohla vést k vyhroceným konfrontacím mezi prezidentskou a parlamentní většinou. Ovšem praxe V. Francouzské republiky ukázala, že kohabitace může existovat v souladu s konstitucí a též bez vážné politické krize. Nutno podotknout, že během kohabitace byl ústavní text dodržován mnohem více než v době, kdy kohabitace nebyla. A to proto, že konstituční litera udává, že národní

¹⁴ Tamtéž.

politiku determinuje premiér a jeho vláda, což okolnosti kohabitace splňují (Cohendet 2005: 1-8).

O kohabitaci ovšem nelze striktně tvrdit, že v praxi využívá parlamentarismus, jedná se spíše o některé jeho prvky. Jelikož, jak je Francii vlastní, i období nuceného soužití má hybridní charakter, který v sobě nese prvky prezidencialismu¹⁵. Jak se domnívá Bruno Daugeron, kohabitace z obecného hlediska nevyvracovala proprezidentské nastavení institucí V. Francouzské republiky, které i když dojde k alternaci parlamentních většin, nezíská podobu institucí parlamentního režimu. Dle Daugerona tedy období kohabitace jasně prokázalo, že není schopno ani v praktické rovině politického jednání prosadit parlamentarismus (Daugeron 2004: 108-109).

Na období kohabitace se snášela kritika spíše politického rázu, než-li od občanů samotných. Ti naopak toto období hodnotili kladně, jelikož měli pocit součinnosti veškeré politické moci. Z politického hlediska byla efektivita vlády v období kohabitace nízká, jelikož vláda musela počítat s prezidentskou kritikou předkládaných návrhů. Neshody se komunikovaly v médiích a často to vedlo k osekání návrhu o sporné části a též k vyhýbání se důležitých rozhodnutí nebo návrhů. Odkládaly se reformy a docházelo spíše ke krátkodobým a méně konfrontačním rozhodnutím, které nevyvolávaly nespokojenost¹⁶.

3.2.1. Postavení prezidenta v systému V. Francouzské republiky

Z vybraných článků konstituce pojednávající o pravomocích a postavení prezidenta v rámci politického systému se lze dočíst, konkrétně v článku 5, že respektováním ústavy zajišťuje prezident svojí arbitráží řádné fungování státní správy a kontinuitu státu. Články 6 a 7 mimo jiné obšírně charakterizují podmínky zvolení prezidenta republiky, pravidla týkající

¹⁵La vie publique (2012). Comment caractériser le régime politique de la Ve République. 14.9.2012 (<http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/veme-republique/transformations/comment-caracteriser-regime-politique-ve-republique.html>, 15.10.2012).

¹⁶La documentation française (2012). La cohabitation dans la vie politique française: Questions à Christian Bigaut. 1.11.2002 (<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/d000132-la-cohabitation-dans-la-vie-politique-francaise/questions-a-christian-bigaut>, 13.10.2012).

se prezidentských voleb či možnosti odkladu voleb. Prezident republiky jmenuje premiéra a též přijímá jeho demisi. Jak dále uvádí článek 8, prezident na návrh premiéra jmenuje další členy vlády a také jejich setrvání ve vládě ukončuje. Dle článku 9 prezident předsedá Radě ministrů. Na základě článku 10 prezident vyhláší zákony do patnácti dnů od převzetí návrhu zákona od vlády. Může též požádat parlament o přezkoumání návrhu zákona či některých jeho částí a parlament je tak nucen učinit. Pravomoc vyhlášení referenda prezidentem kodifikuje článek konstituce číslo 11. Významnou prezidentskou pravomoc určuje článek 12 o tom, že prezident po konzultacích s premiérem a předsedy obou komor může Národní shromáždění rozpustit. Následující článek konstituce mimo jiné dává prezidentovi moc uvést do funkce civilní i vojenské státní zaměstnance. Článek 15 staví prezidenta do role hlavy armády a předsedá radám a výborům Národní obrany. Mimořádné pravomoci, jejich okolnosti a výkon jsou vyjádřeny v článku 16. Prezident republiky též uděluje na základě svého zvážení milost, jak uvádí článek 17. Otázku kontrasignace upravuje článek 19, která říká, že veškeré akty kromě těch kodifikovaných v článcích 8, 11, 12, 16, 18, 54, 56 a 61 francouzské ústavy, jsou spolupodepisovány premiérem či odpovědným ministrem¹⁷. Ty, které nejsou ve výčtu, jsou pouze vlastními pravomocemi prezidenta republiky, které vykonává pouze on sám bez kontrasignace (Ardant, Mathieu 2012: 504-505).

Hlava státu je vůdčí osobností politického života a je garantem ústavy. Mimo čas kohabitace je on tím, kdo determinuje politiku národa, ovšem praktickou podobu řídí premiér. (Jan 2011: 109 a 131). Ústavu lze v tomto případě číst z pohledu Michela Debrého tak, že zakotvuje takové pravidlo, i když s možnými výjimkami, že prezident a Národní shromáždění čerpají svoji legitimitu z parlamentní většiny. V případě politické krize se hodnota ústavy nachází v tom, že se s krizemi dokáže vypořádat v souladu s principy demokracie a v zájmu státu a národa (Jan 2011: 109).

Parlamentní většina, která pochází ze stejného politického tábora jako prezident republiky, zajistí v politické praxi jeho silné postavení (Sartori 2001: 129). Jinými slovy má prezident velkou míru svobody v jednání, ovšem vše v rámci parlamentní většiny (Mény 2008: 107). V případě kohabitace, hlava státu přestává být v rámci exekutivy nejdůležitější a legitimita, která je dána prezidentským volbám se přesouvá na výsledky voleb legislativních.

¹⁷ La Constitution de la Ve République (<http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>, 13.10.2012)

Vláda má jediný zdroj legitimacy v Národním shromáždění, kde má svoji parlamentní většinu. Prezident republiky se tak stává šéfem parlamentní opozice. Prezident i v době kohabitace drží v rukou významné pravomoci a oblasti, do kterých může zasahovat jenom on, tedy diplomacie a vojenské otázky¹⁸.

3.2.2. Postavení premiéra v systému V. Francouzské republiky

Jak konstituce V. Francouzské republiky v článku 20 udává, vláda stanovuje a provádí politiku národa, má na starosti správu ozbrojených sil a je odpovědná parlamentu. Článek 21 kodifikuje premiéra jako toho, kdo vede jednání vlády a je odpovědný za obranu státu. Dále pak premiér zajišťuje provádění právních předpisů, může delegovat některé ze svých pravomocí na ministry. S výhradou ustanovení článku 13 vykonává nařizovací moc a jmenuje civilní i vojenské zaměstnance. Jak kodifikuje článek 22, premiérové akty jsou kontrasižnovány, v případě potřeby jsou za jejich provedení odpovědní ministři¹⁹.

Premiér při výkonu své funkce dohlíží jak na administrativní, tak politické záležitosti, jenž využívá jako nástroj výkonu vládních úkolů (Mény 2008: 108-111). Ústava mu vlastně poskytuje široké pole pro transformaci pokynů v konkrétní akty a návrhy, za které nese politickou odpovědnost. Není konstitučně zakotveno, že premiér je mužem pocházející vždy z prezidentské parlamentní většiny (Ardant, Mathieu 2012: 447). Prezident může také jmenovat osobnost, která není v parlamentu, ovšem je politicky nucen tak nečinit a spíše volí osobnost, která kolem sebe dokáže parlamentní většinu shromáždit (Ardant, Mathieu 2011: 524-525).

V období kohabitace je to lid, který s výsledky voleb jmenuje premiéra. Z hlediska politické praxe nemůže prezident přehlédnout vůli lidu a do premiéřského postu dosadit svého kandidáta, který představuje opoziční parlamentní většinu (Ardant, Mathieu 2012: 524). Jak již bylo několikrát zmíněno, nerovnováha mezi duální strukturou exekutivy se v praxi odrážela ve sdílení konstitučních článků 5 a 20. Premiér v takové chvíli získává široké pole

¹⁸La vie publique (2012). Comment caractériser le régime politique de la Ve République. 14.9.2012 (<http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/veme-republique/transformations/comment-caracteriser-regime-politique-ve-republique.html>, 15.10.2012).

¹⁹ La Constitution de la Ve République (<http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>, 13.10.2012)

působnosti a prostor pro vlastní iniciativitu a dominuje ve vnitřní politice státu (Ardant, Mathieu 2012: 540).

3.3. Ústavní změna v roce 1962 – zavedení přímé volby prezidenta republiky

Ústavní reforma z roku 1962 o zavedení přímé volby prezidenta republiky²⁰ je jedním z podstatných článků vývoje institucionálního a praktického rámce politiky V. Francouzské republiky. Hlava státu je tedy volena v přímých všeobecných volbách, což má za následek posílení autority a legitimacy prezidenta. Přímá volba mu dává stejný zdroj legitimacy a podpory jako získává Národní shromáždění volené občany v legislativních volbách. Prezident se stává jediným politikem, který je volen jako osobnost přímo celým národem, jelikož poslanci jako jednotlivci jsou voleni pouze ve svých okrscích. Přímá volba však hlavě státu konstitučně nepřidává ani neubírá žádné pravomoci (Ardant, Mathieu 2012: 450).

K iniciaci této ústavní reformy došel Charles de Gaulle, jenž si ve svém úřadě po neúspěšném atentátu na jeho osobu uvědomil, že jeho silná legitimita, daná historickými okolnostmi, už jeho nástupce nebude těšit a nebudou moci využívat takového silného postavení v rámci politického systému republiky. Skrytým důvodem pro takovéto de Gaullovo rozhodnutí mohlo být též to, že by v nepřímé volbě podruhé do úřadu zvolen nebyl²¹.

Charles de Gaulle neváhal využít veřejnou podporu a vyhlásil 28. října 1962 referendum o přímé volbě prezidenta na sedm let. Svě „ano“ a podporu přímé volbě tak vyslovilo 62,25% občanů²². Kodifikováním přímé volby prezidenta republiky se legitimizovalo postavení hlavy státu po vzoru způsobu vládnutí Charlese de Gaulla. Na druhou stranu ale nelze opominout, že se politizoval tento úřad, došlo k jeho spojení s potřebnou parlamentní většinou, dominantní stranou v systému a silou politické podpory.

²⁰ Tato podkapitola se nezabývá detailní deskripcí podnětů vedoucí až k této reformě a pozdějším okolnostem, jelikož to není předmětem obsahu, který má tato podkapitola pro celou práci poskytnout.

²¹ La réforme de 1962 (suffrage universel direct) (2012) (<http://territorial.over-blog.fr/article-22367737.html>, 13.10.2012).

Charles de Gaulle (2012). 1962-1968: La consolidation du régime (<http://www.charles-de-gaulle.org/pages/l-homme/accueil/biographie/1962-1968-la-consolidation-du-regime.php>, 13.10.2012).

²² La France politique (2012). Les institutions de la Vème République (<http://www.france-politique.fr/institutions-5e-republique.htm>, 13.10.2012).

Parlamentní volby budou tedy hrát rozhodující roli, na které moc prezidenta bude záviset (Quermonne 2006: 5).

3.4. Období třech kohabitací

Jak se tedy následně ukázalo, ústavní reforma z roku 1962 dyarchii v exekutivě naopak ještě více zvýraznila, a to zejména potřebou prezidenta mít politickou oporu v parlamentní většině²³. Období kohabitací vzniklo ze silné bipolarizace politického systému ve spojení s proprezidentskou politickou praxí (Peyrefitte 1999: 25).

Odlišný náhled na tři období nuceného soužití může přinést jednoduchou charakteristiku. První kohabitaci lze označit za „*hyperkonfliktní*“, jelikož celé její trvání bylo obestřené dlouhotrvající volební kampaní mezi prezidentem a premiérem. Druhé období kohabitace je možno charakterizovat jako „*hyperkonsenzuální*“, kdy neshody panovaly spíše uvnitř v rámci politických táborů. Poslední kohabitaci nelze pojmenovat ani jedním z použitých označení. Toto období nuceného soužití bylo důsledkem překvapivého rozpuštění Národního shromáždění, kdy si chtěl prezident Jacques Chirac zajistit silnější parlamentní většinu, ale docílil opaku. Paradoxně toho nejdelší období nuceného soužití přineslo relativní konsenzus, rozpor se ale gradoval mezi opozičními soupeřícími kandidáty pro příští prezidentskou volbu (Ardant, Duhamel 1999 :8).

První období kohabitace nastalo v letech 1986-1988, kdy se parlamentní volby konaly dva roky před volbami prezidentskými, takže se z praktického hlediska jednalo spíše o předvolební klání než-li o kohabitaci jako takovou. Chování politiků tuto situaci také odráželo. Premiér Jacques Chirac si nemohl dovolit jednat příliš v rozporu s vůlí veřejnosti, na základě které vyhrál volby a měl tak svoji parlamentní většinu. Avšak toto období bylo významné pro politická opatření a jednání vedená zejména pro potřeby zajištění výhodné pozice pro nadcházející prezidentské volby. Není pochyb o tom, že se jednalo o nejtěžší a nejméně harmonické období kohabitace pravicového premiéra Jacques Chiraca s levicovým prezidentem François Mitterrandem (Fournier 2008: 64-65).

²³ La documentation française (2012). La cohabitation dans la vie politique française: Pourquoi la cohabitation?. 1.11.2002 (<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/d000132-la-cohabitation-dans-la-vie-politique-francaise/pourquoi-la-cohabitation>, 13.10.2012.)

„*Sametová kohabitace*“²⁴ trvala dva roky, jako kohabitace předešlá, tedy od roku 1993 do roku 1995. Toto období bylo mnohem konsenzuálnější a politicky klidnější, jelikož nemocný prezident Mitterrand neviděl toto nuceného soužití jako nástroj pro vítězství v dalších prezidentských volbách a nevznikla tak konfliktní situace mezi ním a pravicovým premiérem Édouardem Ballandurem, který v roce 1993 vystřídal s velkou převahou levicovou vládu, která zaznamenala silný pokles. I premiér Ballandur toto nuceného soužití konstruktivně podporoval. Vznikalo pouze vnitřní soupeření mezi Chiracem a Ballandurem, kdy Chirac jako předseda strany Sdružení pro republiku (RPR) měl tendence prosazovat svoji přímou politiku, avšak marně. Tyto neshody s Jacquesem Chiracem Ballandur popsal jako „*soužití v soužití*“, kdy musel čelit politickým útokům od Jacquese Chiraca a na druhé straně akceptovat levicového prezidenta (Fournier 2008: 66-67).

V roce 1995 se Jacques Chirac stal prezidentem Francie. Dva roky poté, v roce 1997, rozpustil Národní shromáždění z důvodu rozšíření své parlamentní většiny, tedy získání větší pravicové podpory v legislativních volbách. Jeho předpoklad byl ovšem mylný a zapříčinil tak třetí období kohabitace trvajícím do roku 2002, kdy jeho premiérským protivníkem byl levicový Lionel Jospin (Allport 2007: 47). Tato strategie byla velmi nešťastná, i když se na jednu stranu dalo předpokládat, že dva roky po jeho zvolení se voličská nálada příliš nezmění. Tento fakt Jacquese Chiraca velmi politicky oslabil, což by nevyřešilo ani další rozpuštění Národního shromáždění. Postavení Lionela Jospina bylo jako by byla jeho osoba zvolena v přímých volbách, jelikož jeho premiérské postavení bylo nejsilnější v rámci V. Francouzské republiky. Jacques Chirac ve svém úřadě spíše přežíval a praktický rámec politiky nechal plynout v rukách Jospina, jehož politické chování odpovídalo spíše prezidencionalisovanému parlamentarismu (Fournier 2008: 68-70).

3.5. Ústavní změna v roce 2000 – přechod ze septennatu na quinquennat

Prvotní evidentní motiv pro uvažování nad ústavní změnou funkčního období prezidenta bylo předejít opakování kohabitace, mocenské nevyváženosti a zajistit stabilitu.

²⁴ La Cohabitation (http://lyc-augustin-thierry-blois.tice.ac-orleans-tours.fr/php5/site_ancien/scolaire/eco/ses/page8.html, 3.10.2012)

Zkrátilo se tedy sedmileté funkční období prezidenta, tzv. *septennat*, na pětiletý mandát, tzv. *quinquennat*. Došlo tak k souladu délky funkčního období hlavy státu a členů Národního shromáždění. V součinnosti s tímto bylo ustanoveno, aby se volby konaly téměř současně (Rémond 2000: 218-219). Pro tuto otázku bylo prezidentem Jacquesem Chiracem vypsáno referendum, které se konalo 24. září 2000. Výsledky hovořily jasně pro zavedení pětiletého prezidentského mandátu, a to s podporou 73,21% občanů (Camby 2006: 11). Tato ústavní reforma však nevzbuzovala přílišnou občanskou pozornost, jelikož účasti na referendu se zdrželo 69% občanů (Mény 2008: 17).

Pro zavedení *quinquennatu* hovořil i argument, že je třeba zachovat politickou volbu aktivního prezidenta a ne prezidenta-arbitra, kterým se stává při kohabitaci. *Septennat* by měl skončit z toho důvodu, že neutralizuje prezidentský post a moc, kterou získal z přímých voleb (Ballet, Duhamel 2012: 52). Potřeba *quinquennatu* spočívala dle Pierra Avrila mimo jiné v „*racionalizaci prezidentské vlády*“ (Robert, Auby 2000: 954). Guy Carcassonne se s Pierrem Avrilem v podpoře *quinquennatu* shodoval a klonil se navíc ještě ke změně volebního kalendáře, aby žádaný efekt reformy byl ještě více potvrzen (Robert, Auby 2000: 968).

Existovaly ovšem i postoje zastávající se ponechání sedmiletého funkčního období prezidenta. Předpokládaly narušení institucionálního nastavení, jelikož *quinquennat* vede spíše k silnému postavení prezidenta, kdy se role premiéra redukuje pod politickou silou prezidenta (Ballet, Duhamel 2012: 53). Kupříkladu Michel Debré se přikláněl k naprosto vybočujícímu názoru. Tedy k tomu, že ani sedmileté funkční období prezidenta není dostačující a nejefektivnější by bylo funkční období dlouhé minimálně po dvě legislativní funkční období a navrhuje délku dvanácti let dlouhého mandátu. (Camby 2000: 947).

Na reformu se před jejím kodifikováním pohlíželo i skepticky, jelikož ve svém důsledku nemusí zajisté za všech okolností přinést žádané výhody, které jsou jí připisovány. Přejít ze *septennatu* na *quinquennat* nezaručí soulad parlamentních většin v každém případě. I když bude kodifikováno stejně dlouhé funkční období prezidentských a parlamentních mandátů, v případě rozpuštění Národního shromáždění či demise hlavy státu tento cyklus bude narušen. V souladu s tímto by zkrácení prezidentského mandátu mělo být doplněno též o odejmutí pravomoci rozpuštění Národního shromáždění a zároveň by měla být konstitučně zakotvena osoba vice-prezidenta, který by v případě úmrtí nebo demise hlavy

státu jeho úřad kontinuálně do řádného data nových prezidentských voleb vykonával. V případě přijetí těchto opatření by pak bylo diskutabilní, zda by podstata systému V. Francouzské republiky byla zachována (Donegani, Sadoun 1999: 180-181).

Po pěti letech od zavedení pětiletého funkčního období prezidenta přišel Pierre Bourdon s reflexí tohoto uplynulého období. Díky této ústavní změně je hlava státu více než kdy předtím organizátorem politického jednání následovaná svou vládou a legislativně podpořena parlamentem, který je v legislativních volbách zvolen několik týdnů po volbě prezidentské²⁵ (Bourdon 2008: 17). Přes všechno však ústavní podstata republiky zůstává parlamentní. Na druhou stranu se ovšem ale nedá skrýt jistá prezidencializace režimu, která nastala už rokem 1962. Sedmileté funkční období však v důsledku umožňovalo nestabilitu exekutivy způsobenou protichůdnou parlamentní většinou (Bourdon 2008: 25-26). Zavedení *quinquennatu* bylo prezentováno nejen jako nastolení odpovědnosti hlavy státu, ale i jako nástroj, kterým se eliminuje velký vliv politických stran způsobující nestabilitu režimu V. Francouzské republiky. Prezident získává legitimitu v přímých všeobecných volbách a tento status pak přenáší na vedoucího své parlamentní většiny. Kvůli tomu je role parlamentu do jisté míry oslabena i přesto, že jsou její pravomoci a pozice konstitučně zakotvené. Paradoxně prezidentova reálná politická moc zůstala stále bez zakotvení jeho politické odpovědnosti po celou dobu mandátu a to i přesto, že je silně svázán se stranickými aktivitami. Jeho pozice arbitra tak logicky vymizela. Politická neodpovědnost prezidenta vzbuzuje demokratický deficit institucí V. Francouzské republiky, jelikož neexistuje kontrola *ex ante* a *ex post* všech prezidentských aktivit (Bourdon 2008: 30-32). Dle Bourdona, narozdíl od Jacquese Fourniera, Francie je ve fázi hledání rovnováhy mezi „*parlamentním* či *prezidentským* *parlamentarismem*“ a v tomto kontextu nelze potvrdit, že by změna funkčního období prezidenta tomuto hledání nějak výrazně napomohla, možná spíše naopak (Bourdon 2008: 157).

4 Teorie načasování voleb

Na úvod této kapitoly je zařazeno obecný náhled do teorie načasování voleb, kde pracuji s tezemi několika teoretiků, kteří se této oblasti věnují. Pokračující podkapitola

²⁵Načasování voleb je dalším signifikantním ukazatelem pro požadovaný výsledek synchronizace funkčních období, čemuž se budu věnovat v následující kapitole.

poskytuje argumenty pro vhodné načasování voleb a s tím vyplývající důsledky. Kapitola je ukončena zmínkou o změně volebního kalendáře ve Francii aplikované poprvé v roce 2002.

4.1. Obecně o teorii načasování voleb

Politici vědci se již nějakou dobu zabývají tím, jaký vliv na jednotlivé voliče a jejich účast na volebním procesu sehrávají demografické, socioekonomické či třeba stranické úsilí jednotlivých kandidátů nebo celkové aktivity politických stran (Berry, Gersen 2010: 37). Nejen tyto aspekty vedou k takovému načasování voleb, které ovlivňují složení politického spektra dané země (Berry, Gersen 2009: 1). Vhodné načasování voleb se může týkat nejen voleb do jednoho národního parlamentu, ale i voleb lokálních vlád ve federacích (Berry, Gersen 2010: 40-41).

Christopher R. Berry a Jacob E. Gersen tvrdí, že „*schopnost kontrolovat, jaká skupina voličů se zúčastní voleb, je téměř takovou schopností, díky které lze určit toho, kdo volby vyhraje*“ (Berry, Gersen 2010: 43). Mimo jiné navíc pro sledování voličských nálad používají politici různých výpočtů, úpravy volebních obvodů a predikcí volebních výsledků a toho, kteří voliči by mohli hlasovat v jakých volbách (Berry, Gersen 2010: 43).

Schopnost vhodně načasovat vyhlášení voleb je možná dle Alastaira Smitha v parlamentních systémech jakým je například Velká Británie, kde probíhalo i několik jeho výzkumů optimálního načasování voleb. Základní motivací je bezesporu setrvat co nejdéle v úřadě. (Smith 2004: 37). Smith popisuje způsob, kterým se načasování voleb v parlamentních systémech nazývá, jako „*politické surfování*“, kdy premiér vybírá tu nejvhodnější dobu pro volby, třeba i pro vyhlášení voleb předčasných (Smith 2004: 1). Dále Smith uvádí, že literatura pojednávající o načasování voleb se zabývá dvěma hlavními tématy, tedy jak již zmíněnému „*politickému surfování*“, tak i manipulaci v rámci „*politického obchodního cyklu*“ (Smith 2004: 21). Tento cyklus předpokládá sofistikovanou manipulaci s nástroji ekonomického rázu k podpoření vlastního úspěchu ve volbách (Smith 2004: 21). Rozpuštění parlamentu a vyhlášení předčasných voleb se však vymstilo například Jacquesovi Chiracovi, když se domníval, že je ta správná doba na posílení „*své*“ strany ve volbách, čímž by odstranil možný opětovný vznik koabitace. Tímto příkladem Alastair Smith ilustruje, že načasování voleb může mít za cíl též snížení vnímatelnosti poklesu politické podpory dané

straně v určité době a získat tak například ve volbách předčasných svůj budoucí kredit pomocí minulých úspěchů. Mimo víry v úspěch je též nepochybně podstatná dosavadní vládní politická výkonnost, která může znovuzvolení dosti ovlivnit (Smith 2004: 4). Schopností načasování voleb může vláda, jež je u moci, překvapit opozici tak, že nestihne adekvátně zareagovat a v politickém boji nezaujme takovou pozici, ze které by mohla nějak výrazně těžit (Smith 2004: 18).

4.2. Načasování vyhlášení voleb a vyplývající důsledky

Dle Jussiho Keppa, Lones Smithe a Dmitryho Davydova je správně načasované vyhlášení voleb zásadní otázkou, před kterou se vlády ocitají. Pro ilustraci si lze představit situaci, kdy vláda, která je u konce svého funkčního období, sleduje průzkumy veřejného mínění a pozoruje vzrůstající podporu občanů o několik nezanedbatelných procent. Může si tato vláda pohrávat s myšlenkou vyhlášení předčasných voleb? Nelze odvětit přímočaře, jelikož by vláda musela zvážit důsledky, jakým by například mohla být následná nevole voličů. Pro každou vládu je načasování vyhlášení voleb podstatné v tom, že se snaží maximalizovat šanci pro získání svého dalšího mandátu tím, že volby vyhlásí v době, kdy cítí svoji možnou největší podporu v době konce svého mandátu. Je evidentní, že dle těchto aspektů by měla vláda vyhlásit volby na konci svého mandátu a v době své největší voličské podpory. Avšak je nutno podotknout, že možnost optimálně načasovat volby je výsadou spíše těch režimů, kde nemají přesné stálé nastavení volebních cyklů (Keppo, Smith, Davydov 2006: 1-3).

Načasování voleb je tedy jedním z možných prvků, které mohou vlády využít a těžit z určitého nastavení voličských preferencí tak, aby dosáhli požadovaného cíle (Berry, Gersen 2010: 44-45). Volební načasování též ovlivňuje voličskou účast na daných volbách. Pokud jsou volby ve státě hodně časově roztržštěné, dostávají se do popředí roztržštěnější minoritní názory nacházející se ve společnosti, než by tomu bylo ve volbách konajících se blíže u sebe (Berry, Gersen 2010: 43-62).

Jakýkoli typ voleb ve státě může být různě rozložen. Důvody pro to mohou být jak politického, tak praktického rázu. Mohou se tak snížit administrativní náklady na zajištění

voleb, či jednoduše podchytit vyšší volební účast, z čehož vyplývá, že lidé se kvůli jednomu typu voleb rovnou zúčastní i těch druhých voleb, ke kterým by jinak nepřišli²⁶.

Jiným typem načasování voleb, který je pro moji bakalářskou práci podstatný, je určité časové sladění voleb prezidentských a legislativních. Existuje hypotéza, že pokud se volby prezidenta a volby do parlamentu konají v jeden den či v nějakém menším časovém rozestupu, může hlava státu počítat s výhodami, které mu tato synchronizovaná volba přinese. V tomto případě se tedy jedná o to, že se prezident nemusí obávat přílišné roztržitosti politického spektra a navíc může s velkou pravděpodobností očekávat vítězství „své“ strany. Tento výsledek synchronizovaného načasování dvou typů voleb předpokládá i větší vládní stabilitu. Snaha o sladění ovšem není automatická a všudypřítomná, je též možné, že někdo může velké časové oddělenosti těchto voleb využít k striktní separaci pravomocí těchto dvou institucí²⁷.

4.3. Změna volebního kalendáře ve Francii aplikovaná poprvé ve volbách v roce 2002

Prvním krokem pro změnu volebního kalendáře v rámci V. Francouzské republiky bylo právní zakotvení pětiletého funkčního období prezidenta republiky. Tato změna, která proběhla 15. května 2001, spočívala v nastavení volebního kalendáře tak, aby prezidentské volby předcházely v krátkém časovém horizontu volbám legislativním, tedy volbám do Národního shromáždění (Camby 2006: 9). Parlamentní většina vzešlá z legislativních voleb je volena na základě politického programu prezidenta, tudíž se parlamentní většina stává proprezidentskou. Prezidentský program je uskutečňován vládou, z které prezident profituje, ovšem politická odpovědnost stále leží na bedrech premiéra a vlády (Camby 2006: 12).

První volby, které se konaly podle uspořádaného volebního kalendáře a po zkrácení funkčního období prezidenta republiky, byly volby prezidentské a parlamentní v roce 2002. Jacques Chirac po parlamentních volbách disponoval proprezidentskou parlamentní většinou a předešlo se tak nechtěné kohabitaci (Ardant, Mathieu 2012: 456).

²⁶The Electoral Knowledge Network (2012). Timing of Elections (<http://aceproject.org/ace-en/topics/es/esd/esd06/esd06d>, 15.11.2012).

²⁷ Tamtéž.

Parlamentní volby v roce 2002 se konaly osm týdnů po volbách hlavy státu. „*Když tedy voliči věděli, kdo byl zvolen jako prezident, legislativní volby jim nepřímou umožnily vybrat si mezi sjednocenou vládou a „kohabitací“, francouzskou verzí nejednotné vlády (...)*“ (Gschwend and Leuffen 2005: 692).

Thomas Gschwend a Dirk Leuffen konstatují, že se dá voličské chování do jisté míry předpokládat, ale v tomto případě jsou podstatné důsledky těchto voličských preferencí. Jelikož dle Thomase Gschwenda a Dirka Leuffena existují voliči, kteří striktně preferují buďto vládu sjednocenou nebo naopak nejednotnou. Tímto rozhodnutím přenášejí důsledky na politickou praxi a v zájmu toho jsou schopni přizpůsobit své voličské rozhodnutí a hlasovat tak například ne podle své preferované politické strany, ale podle svého „*režimu preference*“ (Gschwend, Leuffen 2005: 692). To znamená, že volič, který bude prosazovat období bez kohabitace, a tak tedy dle Gschwenda a Leuffena sjednocenou vládu, bude podporovat ten politický tábor, který je na straně prezidenta (Gschwend, Leuffen 2005: 695).

Francouzské volby v roce 2002 prokázaly požadovaný účinek všech změn a zajistily znovuzvolení Jacquese Chiraca ve volbách prezidentských a v následných legislativních volbách většinově zvítězila proprezidentská UMP (Unie pro lidové hnutí). Od té doby nenastala situace, že by nebyla zajištěna sjednocená vláda a politický systém V. Francouzské republiky by se opět potýkal s kohabitací (Gschwend, Leuffen 2005: 695-696).

Prezidentské a parlamentní volby, které se uskutečnily v roce 2007, potvrdily očekávaný efekt sladění volebních kalendářů. To znamená, že prezidentem se stal středopravicový kandidát Unie pro lidové hnutí Nicolas Sarkozy a o dva měsíce déle parlamentní volby potvrdily voličskou podporu pravice. Nicolas Sarkozy tak získal svoji proprezidentskou parlamentní většinu, kdy jen Unie pro lidové hnutí obdržela přes tři sta mandátů²⁸.

²⁸La documentation française (2013). Le contexte de l'élection de 2007. 15.2007 (<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/d000071-l-election-presidentielle-francaise-de-2007/le-contexte-de-l-election-de-2007>, 23.3.2013).

Cartes France (2013). Carte élections législatives 2007 (<http://www.cartesfrance.fr/actualite/cartes-elections/carte-elections-legislatives-2007.html>, 23.3.2013).

5 Analýza prezidentských a parlamentních voleb v roce 2012

Velký celek mé práce, který nabízí analýzu prezidentských a parlamentních voleb v roce 2012, je rozdělen právě do dvou rozsáhlých kapitol, které kopírují onu avizovanou analýzu. První velkou kapitolou je analýza prezidentských voleb v roce 2012, která nabídne jak pojednání o prezidentských volbách obecně, tak deskripci kandidátů a jejich programů, průběh prvního kola voleb s výsledky. Následuje popis pokračování volební kampaně až do výsledků druhého kola voleb. Druhou podstatnou kapitolou je analýza parlamentních voleb v roce 2012 uvozuji podkapitolou o stranickém systému a dále pak o parlamentních volbách obecně. Nevynechám ani výčet politických stran účastnících se voleb a jejich programy. Následně uvádím průběh volební kampaně do prvního kola voleb včetně jejich výsledků. Dále popisují pokračování volební kampaně spolu s výsledky druhého kola voleb.

5.1. Prezidentské volby v roce 2012

Tato rozsáhlejší kapitola bude pojednávat o francouzských prezidentských volbách v roce 2012. Analýza těchto voleb bude uvozena letným teoretickým přehledem k prezidentským volbám obecně, následně navazuje představení jednotlivých kandidátů a jejich programů. Analýza se bude dále odvíjet od popisu průběhu volební kampaně do prvního kola voleb, které bude uzavřeno uvedením výsledků. Posléze se znovu otevře deskripce volební kampaně vedoucí k druhému kolu voleb. Kapitola bude ukončena uvedením a shrnutím výsledků prezidentských voleb v roce 2012.

5.1.1. Obecně k prezidentským volbám²⁹

Nové prezidentské volby „*se konají po dobu nejméně dvacet dní, maximálně však třicet pět dní před koncem prezidentského mandátu*“ (Ardant, Mathieu 2012: 474). Je nezbytné zabránit prodlevě mezi končícím mandátem prezidenta a prezidentem nastupujícího do úřadu. Termín ukončení je velmi detailně konzultován. Bývá zvykem, že mandát trvá co nejdéle je to

²⁹ Předmětem této podkapitoly není podrobný popis kandidatury pro prezidentské volby, pouze stručný výběr toho, dle mého názoru, nejpodstatnějšího pro kontinuitu obsahové stránky práce, tedy kupříkladu financování politických kampaní není bezprostředně nutné do práce zařadit.

možné pro zachování jak autority odcházejícího prezidenta, tak i pro zachování politické kontinuity mezi původní a nastupující hlavou státu. Datum prezidentských voleb je stanoveno vládou (Ardant, Mathieu 2012: 474).

Ve výjimečném případě odstoupení z funkce, úmrtí, odvolání prezidenta či nějaká jiná překážka k výkonu jeho funkce, se volby konají ve stejném termínu od oznámení konce mandátu jako v případě voleb regulérních, a to proto, aby byla zajištěna alespoň relativně dostatečná doba na novou volební kampaň (Ardant, Mathieu 2012: 474).

Každý kandidát musí mít pro možnost zúčastnění se prvního kola voleb podporu 500 veřejných francouzských politických osobností. Tyto osobnosti musí pocházet nejméně ze třiceti departmentů, přičemž jich z jednoho nesmí být víc jak deset procent. Ti, kdo toto kritérium splní, jsou prezentováni v *Journal officiel*, a to osm dní před začátkem voleb. V prezidentských volbách roku 2012 si Socialistická strana zvolila strategii primárních voleb pro vyslání svého kandidáta do volebního klání (Ardant, Mathieu 2012: 474-476).

Druhé kolo voleb se uskutečňuje v případě, že ani jeden z kandidátů nedosáhne absolutní většiny odevzdaných hlasů. Druhé kolo voleb se koná čtrnáctý den od prvního kola voleb. V případě úmrtí kandidáta či z jiného důvodu je nutné celé volby znovu celé opakovat (Ardant, Mathieu 2012: 476).

„Oficiální“ kampaň je velmi krátká, pro první kolo trvá pouze patnáct dní a osm dní pro kolo druhé. V praxi ovšem začíná kampaň podstatně dříve, jelikož kandidáti se prezentují veřejnosti a zaujmají tak svoji pozici, zajišťují si podporu své strany a snaží se eliminovat rivaly“. Celý průběh volební kampaně je pod dohledem Národní kontrolní komise (Ardant, Mathieu 2012: 476-477).

V rámci volební kampaně je oficiálně vyhrazen mediální prostor každému kandidátovi a je zajištěna neutralita televizních a rozhlasových stanic. Navzdory těmto zpřísněním nelze s naprostou jistotou tvrdit, že mediální prostor je pro každého stejný. Mimo to je třeba uvážit, že prostor internetu nabízí voliči velkou dávku informací, které není nikterak omezeno (Denis 2012: 39-40). Výsledky voleb jsou vyhlášovány Ústavní radou, která se zaobírá i případnými stížnostmi vztahující se k volbě (Ardant, Mathieu 2012: 478).

5.1.2. Kandidáti

Ústavní rada 19. března 2012 potvrdila splnění podmínek pro účast prvního kola volby deseti kandidátům. Výraznou osobností těchto voleb se od počátku mohl jevit kandidát Socialistické strany Dominique Strauss-Kahn, který musel svoji kandidaturu po aféře v New Yorku stáhnout a čelit tak obvinění, které ho zdiskreditovalo ve veřejném životě (Martin 2012: 416 a 418-419).

V prezidentské volby se uskutečnily ve dvou kolech, tedy 22. dubna 2012 a 6. května 2012. V souboji o prezidentský post se utkal v té době úřadující prezident Nicolas Sarkozy, dále pak kandidátka za Zelené Eva Joly, socialistický kandidát François Holland a kandidátka strany silně levicového Otevřeného boje Nathalie Arthaud. Nechyběla ani Marine Le Pen z pravicové Národní fronty, kandidát Levicové strany Jean-Luc Mélenchon či Philippe Poutou ze Strany nových kapitalistů. Kandidatury se účastnil též liberál François Bayrou, pravicový politik Jacques Cheminade a v neposlední řadě i pravicový republikán Nicolas Dupont-Aignan³⁰.

Strategie Nicolase Sarkozyho byla evidentní - přesvědčit veřejnost, že on je jediný, kdo je schopen vyvést Francie z krize, ve které se nacházela. Co se týkalo jeho politického programu, Nicolas Sarkozy se nacházel v nelehké politické situaci, jelikož čelil rostoucí voličské podpoře Národní fronty pod vedením Marine Le Pen, též prezidentské kandidátky. Jelikož Národní fronta ubírala voličské hlasy Sarkozyho UMP, byl Nicolas Sarkozy nucen svým programem zacílit i na voličstvo pravicových republikánů a pravicového středu, které nesouhlasilo s politikou Národní fronty (Cohn-Bendit, Marian, Béja 2012: 76). Celý jeho program, skládající se z více než tří desítek bodů, byl zejména založen na fiskální odpovědnosti, konkrétně například na zmrazení příspěvků do rozpočtu Evropské unie. Vyzdvihoval potřebu národní jednoty, odvahy a hrdosti a nevynechal ani téma přistěhovalců, které bylo ve Francii velmi aktuální³¹.

³⁰ Les candidats à la présidentielle de 2012 (<http://www.presidentielle-2007.net/portrait-jacques-cheminade.htm>, 3.10.2012).

³¹Le Point (2012). Les 32 propositions de Nicolas Sarkozy. 5.4.2012 (http://www.lepoint.fr/politique/election-presidentielle-2012/en-direct-programme-les-32-propositions-de-nicolas-sarkozy-05-04-2012-1448777_324.php, 3.10.2012).

Kandidátka za stranu Otevřený boj Nathalie Arthaud vystupovala s programem silně levicovým, až komunistickým. To dokládá nejen z jejich programových bodů jako například zvýšení minimální mzdy, skoncování s propouštěním, silnou valorizaci důchodů, či eliminaci mocenských obchodních praktik vlastníků podniků či akcionářů (Morel 2012).

I přes ataky Martine Aubry nejen o měkkosti a o neschopnosti se rozhodovat, které z jejích úst zněly v rámci primárních voleb Socialistické strany, byl François Hollande vyzbrojen značnou osobnostní autoritou (Cohn-Bendit, Marian, Béja 2012: 76). Kandidát Socialistické stran François Hollande pojal svůj program formou výčtu šedesáti závazků na změnu Francie. Ve zkratce proklamoval, že po svém zvolení chce vytvořit nová pracovní místa či zvýšit příspěvky pro školy. V otázce ekonomiky kladl důraz na malé a střední podniky, nechyběla ani daňová reforma, zavedení vyšší daně u bohatších lidí či zdanění zisků bank atd.³².

Silnými ambicemi na prezidentský post oplýval François Bayrou, kandidát strany Demokratické hnutí. Dokázal vyplnit mezeru mezi dvěma silnými kandidáty a v průzkumech se držel na vysokých příčkách. Svoji pozici se snažil utvrzovat v tom, že on je jediný, stejně jako proklamoval Nicolas Sarkozy, kdo může zemi vyvést z krize a kdo nese gaullistické hodnoty. Hlavní politickou zbraní měla být jeho osobnost s důrazem na to, že jeho hlavním zájmem je jen a jen Francie. To se zdálo být paradoxní, jelikož jeho politická kariéra nebyla obestřena velkou podporou či prokazatelnými úspěchy (Cohn-Bendit, Marian, Béja 2012: 76). Jeho politický program se nijak nevymykal programům jiných kandidátů, to znamená, že ani on neopomenul potřebu vyrovnaného státního rozpočtu, vypořádání se s daňovými mezerami v zákonech, vyšší daně z příjmu u majetnějších osob atp. Mimo to zastával kupříkladu názor, že by se měl změnit způsob voleb do parlamentu či snížit počet poslanců (Hardy 2012).

Jean-Luc Mélenchon se snažil přitáhnout na svoji stranu část voličstva levice. Tato část levicových voličů se týkala též Evy Joly. Ta se pohybovala mezi touto skupinou voličů a mezi postoji, které byly silně ekonomicky orientovány (Cohn-Bendit, Marian, Béja 2012: 76-77).

Programem Jeana-Luca Mélenchona „*Člověk na prvním místě*“ obsahoval nejen body týkající se nového nastavení sociálních minim, ale též obrany práv pracujících, možnost odejít

³²Le Télégramme (2012). Présentielle. Les 60 engagements de François Hollande. 7.5.2012 (<http://www.letelegramme.com/presidentielle-2012/presidentielle-les-60-engagements-de-francois-hollande-07-05-2012-1579298.php>, 3.10.2012).

do důchodu v šedesáti letech a plnohodnotnou penzí. Nechyběl u něj ani v kampani populární bod, kterým bylo vyšší zdanění lidí s vysokými příjmy. V oblasti školství chtěl prosadit zvýšení studijních stipendií. Z ekologické oblasti proklamoval vznik Evropského fondu pro sociální rozvoj, ekologii a evropskou solidaritu a vystupoval proti Paktu pro euro. Neopomenul ani výzvu k jednání o nové smlouvě Evropské unie, odmítnutí všech nařízení Evropské centrální banky či vystoupení Francie z NATA (Peter 2012).

Evropa Ekologie-Zelení v prezidentském klání měla svoji kandidátku Evu Joly, jejíž program byl koncentrován nejen na ekologická témata jako například uhlíková daň či odejmutí dotace projektům, které jdou proti ochraně životního prostředí a výstavba a rekonstrukce staveb v duchu nízké spotřeby energie. Eva Joly nevynechala ani oblast ekonomiky, kdy zastávala názor vytvoření dvou nových daňových pásem, opět pro osoby s vyšším příjmem. Dále pak navrhovala, že do roku 2020 bude 40% energie vyrobeno z obnovitelných zdrojů s výjimkou pohonných hmot. Z politického hlediska zastávala názor, že by bylo vhodné vytvořit pozici vice-premiéra pro evropské záležitosti, požadovala spuštění procesu vytvoření ústavy Evropské unie, která by byla potvrzena v referendu v celé unii nebo také podporovala reformu Rady bezpečnosti OSN atp. (Peter 2012).

Neopomenutelnou kandidátkou byla Marine Le Pen, která vsadila na populární fenomény jako například vyloučení určité části populace ze země, otázky přistěhovalectví, vystoupení z Evropské unie a „*znovunalezení*“ své země (Cohn-Bendit, Marian, Béja 2012: 77). Nelze popřít, že ve společnosti panovaly rozporuplné a utlačované pocity ze směřování země a z problémů, se kterými se Francie potýkala a Marine Le Pen toho dokázala využít a získala silnou podporu, kterou pro svou budoucí politickou kariéru jistě může využít a rozšířit tak své voličstvo (Cohn-Bendit, Marian, Béja 2012: 77). Marine Le Pen byla jednou z prvních kandidátů, kdo předložili přesné body svého programu. Jedním z velkých témat bylo mimo jiné snížení příspěvku do rozpočtu Evropské unie progresivně až na nulu, přičemž by za pět let tak Francie získala bezmála dvanáct miliard euro a následoval by odchod z eurozóny. Velmi proklamovaným bodem programu bylo též radikální snížení počtu přistěhovačů, čímž by se ročně ušetřilo až sedmdesát miliard eur. Nejen díky těmto úsporám Marine Le Pen prosazovala navýšení příspěvků do oblastí, jakými byly například bezpečnost, justice, výzkum, rodina či zemědělství. Její program byl doplněn též o navýšení minimální mzdy, anebo o podporu malých a středních podniků (Chazot 2012).

Politický program pro prezidentské volby Philippa Poutoua měl silně levicový charakter. Zastával názor úplného zrušení státního dluhu, který narůstá kvůli nadměrným výdajům nahrávajících bohatým lidem. Mimo to byl pro znárodnění bank a zavedení jednoho místa, kde by se kontrolovaly veškeré finanční toky. Navíc prosazoval vysoké daně pro firmy a lidi s vysokým příjmem. Jeho prvním opatřením v úřadě prezidenta by bylo hromadné zvýšení platů občanů, dále zpřístupnění lékařské péče pro všechny a neméně tak by se věnoval investicím do obnovitelných zdrojů (Morel 2012).

Otázky týkající se například platových výměrů, zavedení minimální „daně z občanství“ pro Francouze žijící v zahraničí, snížení daně na domácí produkty a naopak navýšení daně na zahraniční dovoz tvořily volební program Nicolase Dupont-Aignana. Otevřeně proklamoval i zavedení nové národní měny „euro-franku“, která by byla začleněna do evropského měnového systému, jehož hodnota by nebyla fixní. Nicolas Dupont-Aignan neměl vstřícný přístup k otevřeným hranicím a proto navrhoval zavedení hraničních kontrol, které by o polovinu snížily počet legálních i nelegálních přistěhovalců atp. (Hardy 2012).

Hlavní myšlenky propracovaného programu Jacquese Cheminada pro prezidentské volby tvořily pět zásadních pilířů, lépe řečeno tématicky názorových uskupení. Za prvé byl toho názoru, že politické hry dělají ve společnosti nepřehlednou a tvoří se zbytečné názorové rozbroje. Druhý bod programu pojednával o řešení finanční krize a nastavení finančních institucí, kde pokud nedojde ke změně, bude mít značné negativní dopady. S tím korespondoval i následující bod, který se týkal systému financování velkých projektů vedoucí pro vzájemný rozvoj. Dále neopomenul ani nutnost investic do rozvoje společnosti jako takové a do lidské tvořivosti. Jako poslední názorový pilíř uvedl, že by Francie měla získat silnější pozici v globálním rozměru a odbourat moc oligarchického společenství, které zemi obklopuje³³.

Prezidentští kandidáti využívali podpory politických stran, za které se utkali prezidentského klání. Politické strany měly bezesporu zájem na úspěchu svého kandidáta, jelikož program, který kandidáti proklamovaly, se ve většině, či zcela, podobal programu, se kterým se strany utkaly ve volbách parlamentních.

³³Le site officiel de Jacques Cheminade (2012) (http://www.jacquescheminade.fr/Programme_00434, 3.10.2012).

5.1.3. Průběh volební kampaně do prvního kola voleb

V rámci volební kampaně se prolínalo velké množství témat, která odrážela jak společensko-politickou situaci v zemi a nechyběl ani náznak na problematiku Evropské unie. Tato témata byla zpracována do volebních programů a provázela diskuze a voličské směřování po celou dobu kampaně. Mezi ně se řadilo například přistěhovalectví, finanční krize v eurozóně, sociální a daňová politika v zemi. Nechyběl ani osobnostní rozměr kampaně, kdy velmi skloňovanou osobností byl Nicolas Sarkozy, nabývající na politické síle levicový kandidát François Hollande či kontroverzní Marine Le Pen.

Jak jsem již nastínila, ústřední duch, ve kterém se nesla celá prezidentská volba, byl duchem nevysloveného referenda pro či proti setrvání Nicolase Sarkozyho v prezidentském úřadě. Na jednu stranu byla obdivována jeho schopnost jednat, jeho vůle, avšak rok po jeho zvolení klesla mezi francouzskými voliči jeho oblíbenost na nejnižší rekordní úroveň. Francouzi buďto Nicolase Sarkozyho plně podporovali nebo ho odsuzovali. Toho si byl François Hollande velmi vědom a na tomto virtuálním referendu postavil svoji kampaň. V průzkumech veřejného mínění měl François Hollande stabilně o půl procenta až o tři procenta, záleželo na agentuře, větší voličskou podporu³⁴. Nicolas Sarkozy prokázal velké politické zkušenosti a byl známým politikem, avšak Francouzi, zvláště po jeho zvolení v roce 2007, začali odmítat jeho přístup, styl vystupování, vyjadřování, drahý a okázalý život, kontroverzní názory a politiku a měli pocit, že ohrozil celou pověst prezidentského úřadu. Ozývaly se i hlasy, že Nicolas Sarkozy zvolil aplikaci nevhodného stylu politiky, kterou národ nepřijal. Obecně však Nicolas Sarkozy jako osobnost nenechala nikoho lhostejným a velká pozornost v kampani byla věnována jak jemu, tak i François Hollandovi. Relativizující pohled na celou kampaň přinášejí média. Na jimi zprostředkované informace či témata jsou kandidáti nuceni reagovat a média tak prakticky podmiňují diskuze a názory v celé kampani. Negativní kampaň se konkrétně vedla proti Nicolasu Sarkozymu³⁵.

³⁴Sondages en France (2012). Résumé des intentions de vote au 1er tour (<http://www.sondages-en-france.fr/sondages/Elections/Pr%C3%A9sidentielles%202012>, 3.10.2012).

³⁵RFI (2012). French President Nicolas Sarkozy – love him or hate him? The referendum election. 10.4.2012 (<http://www.english.rfi.fr/france/20120410-french-president-nicolas-sarkozy-love-him-or-hate-him-referendum-election>, 3.10.2012).

Socialistická strana využila v říjnu roku 2011 primárních voleb pro vyslání svého kandidáta do prezidentského klání. Utkalo se šest kandidátů, kterými byli François Hollande, Martine Aubry, Arnaud Montebourg, Ségolène Royal, Manuel Valls a Jean-Michel Baylet. Největší konkurence byla mezi Martine Aubry a Françoisem Hollandem, který většinou zvítězil a získal silnou stranickou podporu (Chaffanjon 2011).

Kampaň oficiálně začala prvním veřejným vystoupením Françoise Hollanda 22. ledna 2012. Oficiální oznámení kandidatury Nicolase Sarkozyho proběhlo 15. února 2012 na TF1. Socialistický kandidát Hollande dokázal zmobilizovat levici a svoji strategii proti Sarkozymu s použitím finančních témat vedl úspěšně. Nicolas Sarkozy nezůstával pozadu a vymezoval se proti socialistické politice, nit nenechal suchou ani na nutnosti omezení přistěhovalectví a finančních omezeních. Prezentoval se sebevědomě jako muž, který je pro Francii ve vrcholové politice nepostradatelný. Byl napadán, že programově konkuruje a přejímá postoje Národní fronty, zejména v otázkách omezení přistěhovalectví, prosazoval i revizi Schengenské smlouvy či kritizoval islám. Nicolas Sarkozy si byl vědom posilující pozice Marine Le Pen v rámci Národní fronty a měl za cíl útočit na její voličstvo ve svůj prospěch již v kantonálních volbách roku 2011 a ve volbách regionálních v roce 2010. Taktika podobného charakteru, jakou vedl nyní v prezidentské kampani, mu tenkrát přinesla v průměru o tři procenta vyšší voličskou podporu. Toto rétorické nastavení kampaně Nicolase Sarkozyho a Marine Le Pen bylo umocněno událostí, které se staly v židovské škole způsobené teroristy (Martin 2012: 416-419). V kampani se neopomněly ani úzce provázané francouzsko-německé vztahy v evropských otázkách. Nebyla tajemstvím jasně proklamovaná podpora Nicolase Sarkozyho Angelou Merkelovou, pro kterou toto primárně personální spojenectví bylo určující pro dialog o evropských záležitostech (Primor 2012).

François Bayrou sázel na svoji osobnost a snažil se přesvědčovat voliče, aby mu umožnili dostat takového úspěchu ve volbách, kterého dle něj není ani Nicolas Sarkozy, ani François Hollande schopný (Martin 2012: 418).

Nathalie Arthaud z levicového Otevřeného boje se velmi aktivně pokoušela prosazovat svůj „*program boje*“ a byla úspěšná ve svém projevu z 12. dubna 2012, kdy hovořila o „*Sloveh a skutcích*“. Také kritizovala Marine Le Pen, za to, že vstupuje do kampaně bez

Le Monde diplomatique (2012). Présidentielle, le débat malgré eux. 19.4.2012 (<http://www.monde-diplomatique.fr/carnet/2012-04-19-presidentielle>, 3.10.2012).

jisté podpory pěti set osobností³⁶. Zaměřila se na mladé z předměstských oblastí a udávala jim důvody, proč by se měli vzbouřit³⁷.

Marine Le Pen měla počátek svojí volební kampaně zkomplikovaný obtížemi spojenými se sháněním podpory pěti set veřejných politických osobností pro svoji kandidaturu. Vedla energetickou kampaň s kontroverzními tématy, jak sociálními, tak ekonomickými, kterými lákala pozornost voličů, byla jistým symbolem akce, možné změny a odlišné politiky (Martin 2012: 418).

Levicový kandidát Jean-Luc Mélenchon měl zcela odlišný politický cíl v rámci prezidentské kampaně, jelikož neměl v úmyslu být zvolen či se alespoň dostat do druhého kola volby, pouze uzurpovat část voličstva Socialistické strany. Jeho kampaň byla též zaměřena na kritiku evropské politiky a osobnostní kritiku především Françoise Hollanda a Marine Le Pen, která dle něho přinášela naprosto nepřijatelná témata. Jean-Luc Mélenchon v polovině března opravdu zaznamenal nárůst voličské podpory více než o deset procent (Martin 2012: 418). Co se týkalo kandidátky Evy Joly za Zelené, kdy o její osobě nebylo nijak výrazně slyšet a celá její prezidentská kandidatura se jevila jako pochybná (Martin 2012: 418). Před prvním kolem prezidentských voleb se ukázalo, že velmi pravicová politika Nicolase Sarkozyho, o které si myslel, že mu přinese růstové procentní body ve volbách, měla spíše opačný efekt a za tento ideologický a názorový příklon byl v důsledku spíše kritizován (Martin 2012: 419).

5.1.4. Výsledky prvního kola voleb

První kolo, konané 22. dubna 2012, nestanovilo jasného vítěze. Do druhého kola volby se dostal Nicolas Sarkozy a François Hollande. Voličská účast dosahovala téměř k osmdesáti procentům. Tato vysoká účast značí mobilizaci voličů spíše vůči Nicolasu Sarkozym směrem

³⁶Le Monde (2012). Nathalie Arthaud: l'héritage d'Arlette Laguiller .21.4.2012 (http://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2012/article/2012/04/21/nathalie-arthaud-l-heritage-d-arlette-laguiller_1687241_1471069.html, 3.10.2012).

³⁷Le Monde (2012). A Marseille, Arthaud (LO) s'adresse aux „jeunes des quartiers“. 6.4.2012 (http://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2012/breve/2012/04/06/a-marseille-arthaud-lo-s-adresse-aux-jeunes-des-quartiers_1681507_1471069.html, 3.10.2012).

k levici a k extrémní pravici a naopak díky odpůrců programu levice i částečně Nicolas Sarkozyho profitoval a v prvním kole získal 27,18 % (Martin 2012: 419).

François Hollande první kolo voleb vyhrál s 28,63 % hlasů a stal se prvním socialistickým kandidátem V. Francouzské republiky, který stanul v čele výsledků prvního kola voleb a polarizoval voličstvo ve svůj prospěch. Voliči nebyli jen příznivci jeho osoby či socialistického programu, část voličstva tvořili voliči strany Evropy Ekologie - Zelených díky slabé volební kampani Evy Joly, dále pak zklamání voliči Nicolase Sarkozyho, bývalí příznivci Philippa Villiera a Françoise Bayroua, výjimkou nebyla ani podpora voličů krajní levice. Marine Le Pen značnou podporu našla v industriálních a přímořských oblastech či ve velkých městech a obsadila v prvním kole třetí místo se 17,9 %. Nicolas Dupont-Aignan se získanými 1,8% utrpěl ve volbách drtivou porážku. Oproti roku 2007, kdy François Bayrou také kandidoval, přišel o polovinu svého voličstva a obdržel pouze 9,13 % hlasů. Tento pokles byl zapříčiněn rozkolem voličstva zejména mezi levicového Françoise Hollanda a pravicového Nicolase Sarkozyho. Na posledním místě se umístil Jacques Cheminade, který nezískal podporu ani jednoho celého procenta voličů (Martin 2012: 419-423). Kandidát antikapitalistické strany Philippe Poutou obdržel pouhých 1,15% hlasů. Možná to bylo způsobeno nedostatkem povědomí o tomto kandidátovi, jelikož se dostatečně neprezentoval³⁸.

Motivace voličů k jejich rozhodování byly prvotně podníceny tématy, která jednotliví kandidáti zastupovali. Pro levicové kandidáty Jeana-Luca Mélenchona a Françoise Hollanda voliči hlasovali zejména kvůli důrazu na sociální otázky, jakými byla nezaměstnanost, sociální nerovnost atp. Pro Nicolase Sarkozyho nebo i pro Françoise Bayroua hovořilo zaostření na hospodářskou krizi a rozpočtový deficit. Ústředními tématy byla i imigrace a sociální nejistoty, které se přibližovaly k politice Marine Le Pen. Nízké procento voličů považovalo za hlavní podpoření politiky ochrany životního prostředí, díky kterým dostala poskrovnu hlasů Eva Joly (Martin 2012: 423).

Výsledky jsou znázorněny v následující tabulce.

³⁸Le nouvel Observateur (2012). Le résultat de Philippe Poutou à la présidentielle 23.4.2012 (<http://tempsreel.nouvelobs.com/presidentielle-2012-tous-les-resultats/20120417.OBS6399/le-resultat-de-philippe-poutou-a-la-presidentielle.html>, 3.10.2012).

Kandidáti	Počet hlasů	Vyjádřeno v %
Nicolas Sarkozy	9 753 629	27,18
Marine Le Pen	6 421 426	17,90
Jean-Luc Mélenchon	3 984 822	11,10
Eva Joly	828 345	2,31
Jacques Cheminade	89 545	0,25
Nathalie Arthaud	202 548	0,56
François Bayrou	3 275 122	9,13
Nicolas Dupont-Aignan	643 907	1,79
Philippe Poutou	411 160	1,15
François Hollande	10 272 705	28,63

Tabula č. 1 : Výsledky prvního kola prezidentských voleb

(vlastní tvorba, zdroj informací dostupný na: Ministère de l'Intérieur (2013). Résultats de l'élection présidentielle 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult__PR2012/\(path\)/PR2012//FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult__PR2012/(path)/PR2012//FE.html), 23.3.2013).

5.1.5. okračování volební kampaně dvou kandidátů do druhého kola voleb

V průzkumech veřejného mínění vedl Françoise Hollande, jehož podpora se dle nich pohybovala mezi 52 a 55% ³⁹. Jevilo se jako evidentní, že kandidáti, kteří programově nějakým způsobem inklinovali k levici, podpoří Françoise Hollanda. Na jeho straně stála ekologická strana Evropa Ekologie – Zelení a Levicová fronta. Nicolas Sarkozy měl výchozí pozici do druhého kola voleb těžší a snažil se zaměřit na už tolikrát avizovanou a pro něho důležitou část voličstva Národní fronty (Martin 2012: 423).

Pro druhé kolo prezidentských voleb byl Nicolas Sarkozy v mnohem bojovnější náladě. Apeloval na skupiny voličstva Národní fronty a na voliče Françoise Bayroua, díky kterému si měl polepšit zhruba o devět procent. Nicolas Sarkozy zvolil taktiku přímých televizních debat se svým protivníkem, protože věřil v sílu své osobnosti při přímém oslovení francouzského voličstva, jelikož si stěžoval, že většina médií je zainteresovaná nalevo a poškozují ho. I jeho odpůrci kvitovali jeho dobré řečnické schopnosti a osobnost, mnohdy kontroverzní, díky

³⁹Sondages en France (2012). Résumé des intentions de vote au 2ème tour (<http://www.sondages-en-france.fr/sondages/Elections/Pr%C3%A9sidentielles%202012>, 3.10.2012).

čemuž by mohl ukázat voličům rozdíl mezi ním a Françoisem Hollandem. Přístup na tyto televizní debaty se však socialistickému kandidátovi nezamlouval. Dosud úřadující prezident sázel na vykreslení sebe samu jako zachránce v evropských a státnických záležitostech, avšak si byl vědom, že existovala silná voličská základna, která se rozhoduje mezi záchranářským programem a anti-evropským postojem. Nebál se ani použití skandálu Dominiquea Strausse-Kahna proti svému soupeři. Nicolas Sarkozy chtěl porazit všechny socialistické zastánce a zůstat politickým vůdcem navzdory nevlídným hospodářským a politickým podmínkám (Diffley 2012).

Socialistický kandidát François Hollande si byl vědom nebezpečí ze strany možné značné podpory voličů Národní fronty ve prospěch Nicolase Sarkozyho a měl v úmyslu ještě více zacílit i na mladé voliče. Martine Aubry na Hollandovo konto podotkla, že jeho cílem je postavit Francii na nohy, vrátit spravedlnost a sociální rovnost. François Hollande se netajil tím, že vrůstající pozice a volební úspěch Národní fronty je vinou Nicolase Sarkozyho, jelikož takto volili voliči ze vzteku ze Sarkozyho politiky a zdůraznil, že takovým lidem musí on sám naslouchat. Zastával názor jedné velké tradiční televizní debaty namísto Sarkozym požadovaných třech debat (Diffley 2012).

Podstatná televizní debata se uskutečnila 2. května 2012. Nicolas Sarkozy označil socialistického kandidáta jako „*těžkého, leč respektovaného rivala*“ (Cross 2012). Naopak François Hollande vůči Sarkozymu nešetřil pojmenováními typu „*lhář*“ a obviňoval ho z pomluv (Cross 2012). Dosud úřadující prezident označil tyto volby jako prozatím bez jasného vítěze a takový pocit měla i většina francouzského tisku, který tuto debatu hodnotil. Z řečnického hlediska byl Nicolas Sarkozy trochu úspěšnější a François Hollande se v určitých momentech zdál nejistý. Do konfrontace se dostali zejména při rozebírání témat jako přistěhovalectví, islám či při kauze Dominiquea Strausse-Kahna. Hlavní názorové rozdíly panovaly ohledně evropské politiky a řešení hospodářské krize, kdy Hollande byl pro zavedení paktu stability a Sarkozy zastával názor nutných úsporných opatření vedoucí k vyrovnanému rozpočtu. Nicolas Sarkozy byl věrohodnější ohledně veřejného deficitu a otázky přistěhovalectví. Naopak François Hollande měl přesvědčivější argumenty ohledně kontroverzní osoby Silvia Berlusconiho, o němž se také vedla vášnivá debata. Oba kandidáti pak měli názorovou shodu v problematice nezaměstnanosti. Hlavní nevýhodou, které Nicolas Sarkozy při obhajování mandátu čelil, byla hospodářská krize a její řešení. Přinesl spoustu slibů a opatření, ale otázkou zůstávalo, proč takovéto kroky již neučinil, když byl v úřadu a

hospodářská krize se objevila. Po televizní debatě zaznamenal Nicolas Sarkozy dle průzkumů nárůst o pouhých 0,5% (Cross 2012).

V předvečer volby se uskutečnilo poslední setkání Nicolase Sarkozyho s voliči ve Vendée, kde přítomní zaslechli nejen politické komentáře, ale i emoce. Byl si vědom svých voličských šancí a vyrovnaného postavení mezi ním a jeho soupeřem. V závěru setkání voliče ujistil, že jeho kampaň byla vedena přesně tak, jak on chtěl a udělal vše tak, jak chtěl⁴⁰.

5.1.6. Výsledky druhého kola voleb

Novým francouzským prezidentem se 6. května 2012 na příštích pět let stal kandidát Socialistické strany François Hollande, který v druhém kole voleb obdržel 51,64% hlasů. Poražený Nicolas Sarkozy získal podporu 48,36% voličů. Co se týká voličské účasti, dosahovala 80,34%⁴¹. Většina voličů Národní fronty opravdu odevzdala svůj hlas Nicolasu Sarkozymu, ovšem bez dosahu na vítězství. V rámci zámořských území s velmi silnou převahou zvítězil François Hollande, oproti tomu Francouzi žijící v zahraničí svoji důvěru vložili Nicolasu Sarkozymu (Martin 2012: 424).

I přesto, že byl před pěti lety do prezidentské funkce Nicolas Sarkozy zvolen s velkým očekáváním a jistou oblibou, důvody, pro které mu poklesla oblíbenost mezi voliči, se ve výsledku voleb naplnily. Šlo nejen o výstřední život, ale i o skandály s financováním kampaně, negativními vztahy s médii a kontroverzní flirtování s krajně pravicovými voliči, kvůli kterému získal nařčení z islamofobie či z rasismu. Rozhodující byla ekonomická krize a jeho kroky a opatření voliče zdaleka nepřesvědčily (Cross 2012).

Výsledky druhého kola prezidentských voleb lze nalézt v následující tabulce.

⁴⁰ Le Parisien (2012). Bouquet final pour Sarkozy. 5.5.2012 (<http://www.leparisien.fr/election-presidentielle-2012/bouquet-final-pour-sarkozy-05-05-2012-1985724.php>, 3.10.2012).

⁴¹ Elections présidentielles 2012 (2012). François Hollande élu président de la République. 6.5.2012 (<http://www.elections-presidentielles-2012.fr/campagne-2012/actualites/>, 3.10.2012).

Kandidáti	Počet hlasů	Vyjádřeno v %
François Hollande	18 000 668	51,64
Nicolas Sarkozy	16 860 685	48,36

Tabulka č. 2 : Výsledky druhého kola prezidentských voleb

(vlastní tvorba, zdroj informací dostupný na: Ministère de l'Intérieur (2013). Résultats de l'élection présidentielle 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult__PR2012/\(path\)/PR2012//FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult__PR2012/(path)/PR2012//FE.html), 23.3.2013).

François Hollande byl do úřadu jmenován 15. května 2012 s předpoklady méně intervenčního prezidenta, než-li tomu bylo u jeho předchůdce (Ardant, Mathieu 2012: 500).

Odcházející prezident Nicolas Sarkozy se vzdal svého politického života včetně možnosti kandidovat v parlamentních volbách a připustil, že se vrátí ke své původní profesi advokáta (Royer 2012; Gerschel 2012).

Deník The Economist označil nového prezidenta jako „*nebezpečného člověka*“, který je špatný „*jak pro Francii, tak i pro Evropu (...) a který přinesl program, který je špatnou odpovědí na všechno*“⁴². Angela Merkel avizovala, že doufá ve „*stabilní partnerství s nově zvoleným francouzským prezidentem i přesto, že podporovala jeho předchůdce*“⁴³.

5.2. Parlamentní volby v roce 2012

Následující kapitola nabídne analýzu parlamentních voleb v roce 2012, která na úvod předloží skromný náhled na francouzský stranický systém, po kterém pokračuje představení politických stran, které se parlamentních voleb v roce 2012 účastnily, společně s jejich programovou vybaveností, se kterou do voleb vstupovaly. Posléze neodmyslitelně následuje náhled na průběh volební kampaně, doprovázený výsledky prvního kola voleb. Pokračování v další podkapitole otevře deskripci volebního klání vedoucího k druhému kolu voleb. Celou

⁴²L'Avenir (2012). Pour The Economist, François Hollande est «dangereux» pour la France et pour l'Europe. 26.4.2012 (http://www.lavenir.net/article/detail.aspx?articleid=DMF20120426_00151451, 3.10.2012).

⁴³Le Point (2012). Merkhollande, elle y croit. 12.5.2012 (http://www.lepoint.fr/economie/merkhollande-elle-y-croit-12-05-2012-1460765_28.php, 3.10.2012).

tuto velkou kapitolu pojednávající o parlamentních volbách v roce 2012 uzavřou konečné výsledky v druhém kole voleb a následná povolební situace.

5.2.1. Obecně k parlamentním volbám

Parlamentní volby jsou dvoukolové, což napomáhá k utvoření parlamentní většiny, která je pro politickou praxi v rámci V. Francouzské republiky určující. (Gallanger, Mitchel 2005: 135). Tyto volby jsou uskutečňovány současně v 577 volebních obvodech jak na území kontinentální Francie, tak i v rámci zámořských území a občanů žijících v zahraničí. Parlamentní volby se konají každých pět let, nepočítaje výjimečnou situaci jako kupříkladu rozpuštění Národního shromáždění prezidentem. Hlasuje se v přímých všeobecných volbách volební metodou First Pass The Post, tedy vítěz bere vše. Pro zvolení v prvním kole hlasování musí politická strana obdržet více než 12,5% hlasů ve volebním obvodu pro to, aby se mohla účastnit druhého kola voleb⁴⁴.

5.2.2. Obecně ke stranickému systému Francie⁴⁵

Charakter stranického systému v rámci V. Francouzské republiky byl ovlivněn změnou volby hlavy státu na volbu přímou a všeobecnou, která vnesla prvek prezidencionalismu do politického klání (Pütz 2007: 321). V důsledku toho byly strany „*strukturovány kolem instituce prezidenta (...), došlo k personifikaci v rámci procesu politického rozhodování a k oslabení stran jako takových ve prospěch jejich lídrů*“ (Pütz 2007: 322). Ti mají díky podpoře svých stran velký podíl na utváření exekutivy, jinými slovy prezidentští kandidáti jsou v zásadě vysoce postavenými straníky (Pütz 2007: 324). *Spojitosť prezidentské volby a stranického systému dokazuje i to, že „všichni prezidenti V. Francouzské republiky se dostali*

⁴⁴Assemblée nationale (2012). Les élections législatives (<http://www.assemblee-nationale.fr/elections/2012/index.asp>, 3.10.2012).

La vie publique (2012). Législatives 2012: élection des députés selon des modalités actualisées. 15.5.2012 (<http://www.vie-publique.fr/actualite/dossier/legislatives-2012/legislatives-2012-election-deputes-selon-modalites-actualisees.html>, 15.10.2012).

⁴⁵Popis stranického systému je rozebrán velmi poskrovnu v rámci těch, dle mého soudu, nejpodstatnějších stran, tudíž se nevěnuji malým či novým stranám, jejichž deskripce není ani pro moji práci nezbytná. Stejně tak se nevěnuji právnímu zakotvení politických stran, jejich financování či nastavení volebního systému.

do svých funkcí proto, že jejich kandidatura na prezidenta byla podpořena jednou ze stran přítomnou v parlamentu (...). Žádný kandidát by bez stranické podpory neměl nikdy šanci, tudíž ona stranická podpora tvoří klíč k volebnímu úspěchu“ (Pütz 2007: 334-335).

Lze konstatovat, že se na tomto základě Gérard Grunberg a Florence Haegel domnívají, že dochází k prezidencializaci dvou politických stran – Socialistické strany (PS) a Unie pro lidové hnutí (UMP) a navíc i k jejich dominanci v rámci stranického systému. Dle nich se objevuje tendence vedoucí k bipartismu, což ale nutně nepředpokládá snížení počtu stran v systému. Autoři se domnívají, že strany svoji moc rozdělují jak na prezidentskou, tak i na parlamentní úroveň. I přesto, že se do popředí dostávají dvě silné strany díky prezidentským kandidátům, výkon politické moci je poté spojován i s jinými stranami, se kterými tvoří spojení (Grunberg, Haegel 2007: 20-21).

S výjimkou komunistické strany, byla na počátku etablování V. Francouzské republiky pravicová strana Charlese de Gaulla Unie pro novou republiku (UNR)⁴⁶, která se nejaktivněji podílela na vývoji nového režimu. Silné postavení gaullistů vedlo k „*posílení institucí ve prospěch exekutivy, což ale mohlo uspokojit pouze tu část voličstva, která vyznávala hodnoty řádu a autority*“ (Mény 2008: 61). De Gaulle chtěl, aby exekutiva byla posílena na úkor vlivu politických stran a nedocházelo tak k pádům vlád (Perraudeau 2001: 101). Politické problémy přispěly k nárůstu voličské podpory pro středopravicovou liberálně-konzervativní stranu Národní centrum nezávislých a rolníků (CNIP) na úkor UNR. Pravice obecně získávala více jako padesáti procentní voličskou podporu. Postupně si gaullisté spolu se svými spojenci, například i s podporou extrémní pravice, vydobyli nejsilnější postavení ve stranickém systému, jelikož po politické krizi kvůli válce v Alžírsku, byl de Gaulle symbolem stability. Pravice v pozdějších letech nebyla příliš jednohlasná. Jacques Chirac chtěl prosazovat své vlastní politické aktivity v jím založené politické straně Sdružení pro republiku (RPR), které se v roce 2002 sloučila s Uníí pro prezidentskou většinu, později přejmenovanou na Unii pro lidové hnutí (UMP). Navíc se začaly ozývat silné hlasy extrémní pravice zastoupené Národní frontou, která dodnes v rámci stranického systému zaujímá nezanedbatelné místo (Mény 2008: 61-63).

⁴⁶ Vývoj strany a pozměňující se její název není z hlediska obsahového dle mého uvážení podstatné, tudíž se tomu v následujících řádcích nebudu věnovat.

Ve stranickém systému jsou i strany s nestabilní voličskou podporou, nacházející se v ideologickém středu balancující mezi pravíci a levíci, které zde však svébytné postavení nikdy nezískaly. Mimo zmíněné CNIP nacházelo své voliče i Centrum demokracie (CD). Rozkol v centristických hnutích dalo vzniknout dalším uskupením, přičemž každé podporovalo jinou politiku nebo jinou osobnost, například Centrum demokracie a pokroku (CDP) či Centrum sociálních demokratů (CDS). Spolu s dalšími stranami tvořily též aliance, často pro prezidentskou podporu. V současnosti však není pro strany středu ve stranickém systému prostor, jediné v případě, že by se spojily s jinou silnou stranou (Mény 2008: 64-67).

Francouzská komunistická strana (PCF) měla výraznou pozici před vznikem V. Francouzské republiky a svoji nezanedbatelnou pozici, i když markantně oslabenou, si udržela až do 80. let (Mény 2008: 67). Její ideologické naplnění nenašlo uplatnění v měnící se společnosti. Strana ztratila vliv a poškodila ji i vnitřní rozklíženost (Misch 2007: 70 a 100).

Nekomunistická levice se sloučila z různých socialistických proudů do nové Francouzské sekce dělnické internacionály (SFIO) a získala značně velkou podporu ze strany od militantních rolníků až po intelektuály. Po roce 1958 se strana rozštěpila a menšinová část založila svoji Autonomní socialistickou stranu (PSA), která spolupracovala s křesťany a s komunistickým disentem. Toto štěpení nebylo poslední a vznikaly další socialistické politické strany, jako například Sjednocená socialistická strana (PSU) nebo později Republikánské a občanské hnutí (MRC). V sedmdesátých letech prošla strana zásadním vývojem k jednotě v rámci Socialistické strany (PS). Pro vývoj této strany byly důležité i období kohabitace, kdy hrála podstatnou roli v systému, kterou si udržela až do současnosti, i třeba v aliancích s ideově konformními stranami⁴⁷.

Levicová strana Zelení od počátku svého založení v roce 1984 nedosahuje na podporu velkého počtu voličů, není úspěšná v politických vyjednáváních či aliancích, ale od svého vzniku si svoji podstatu a lze říci originalitu zachovala. Pozice v rámci stranického systému je slabá a také se potýká s interními rozkoly (Faucher-King 2007: 141-142).

⁴⁷Le site officiel du Parti socialiste (2012). Notre histoire (<http://www.parti-socialiste.fr/notre-histoire>, 3.10.2012).

France diplomatie (2012). Les principaux partis politiques en France (http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/venir-en-france-22365/connaitre-la-france/institutions-vie-politique/institutions-et-vie-politique/article/les-principaux-partis-politiques#sommaire_4, 3.10.2012).

Podobu francouzského stranického systému ovlivnila přímá volba hlavy státu, která zapříčinila polarizaci země a dala poznat období kohabitací (Perraudeau 2001:115). Navzdory pozorující bipolarizaci je systém z hlediska politických stran velmi početný. I přesto politické strany hrají nemalou hru v celém systému (Bréchon 2006: 32). Politické strany napříč spektrem prodělaly řadu vnitrostranických transformací, došlo k diverzifikaci existujících uskupení, nevyjímaje ani aliance, které se postupem času stávaly silnými volebními hráči (Grunberg 2006: 25).

5.2.3. Politické strany účastníci se voleb a jejich programy

Jak jsem v úvodu práce předeslala, parlamentních voleb se účastnil velký počet politických stran, též tvořící ideové aliance, tudíž jejich výčet, programovou stránku a následný popis průběhu volební kampaně s jejími výsledky soustředím na ty strany, které v druhém kole obdržely více jak deset mandátů včetně. Ze svého uvážení řadím do této deskripce i Národní frontu, jelikož procentuálně získala velký počet hlasů, avšak v přepočtu na mandáty se přes mnou stanovenou hranici nedostala. Jednalo se zejména o Unii pro lidové hnutí (UMP, Union pour un mouvement populaire), Socialistickou stranu (PS, Parti socialiste), Národní frontu (FN, Front national), Levicovou frontu (FG, Front de gauche), Strana radikální levice (PRG, Parti Radical de Gauche), Evropu Ekologii - Zelení (EELV, Europe Écologie Les Vertes), Nový střed (NC, Nouveau Centre), Divers droite (DVD) a Divers gauche (DVG)⁴⁸. Politické programy politických stran účastníci se parlamentních voleb využívaly programová témata z voleb prezidentských.

Je nepopiratelným faktem, že Socialistická strana měla výrazně příznivější výchozí pozici při vstupu do parlamentních voleb, a to díky výhře socialistického kandidáta Françoise Hollande v prezidentských volbách. Předpokládalo se vítězství Socialistické strany spolu s ideově spřízněnými stranami, jakou byla například Evropa-Ekologie Zelení. Unie pro lidové hnutí s heslem kampaně „*Společně si vyberme Francii*“ sázela na procentuálně vysoký, byť nevítezný, výsledek Nicolase Sarkozyho v prezidentských volbách. Tímto strana chtěla čelit

⁴⁸Ministère de l'intérieur (2012). Résultats des élections législatives 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/\(path\)/LG2012/FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/(path)/LG2012/FE.html), 3.10.2012).

svému politickému oslabení a vytěžit z voleb veškerou podporu, kterou si strana uchovala. Národní fronta neměla žádné své zástupce v Národním shromáždění, proto doufala v úspěch v těchto volbách. Nutno podotknout, že mobilizace strany pro úspěch v parlamentních volbách nebyla tak velká jako pro volby prezidentské (Deloy 2012: 1-5).

Jak již bylo uvedeno, výhodou Socialistické strany bylo zvolení jejich kandidáta do prezidentské funkce, jelikož na tomto svůj program do parlamentních voleb do velké míry postavila se slovy, že *„náš pan prezident François Hollande potřebuje silnou většinu v Národním shromáždění a je třeba zvýšit podporu této změny, aby závazky Françoise Hollanda byly dodrženy“*⁴⁹. Ani jejich proklamované volební sliby nebyly od těch z prezidentské kampaně odlišné. Jednalo se o hospodářské a zemědělské oživení, spravedlnost ve společnosti, poskytování nových pracovních míst, moralizace celého veřejného života, dále pak o změnu směřování Evropy, o rovné zastoupení žen a mužů ve vládě, snížení platů prezidenta a ministrů atd. Vše mělo vést k tomu, aby nejen pro následující pětileté období hrála v politice prim Socialistická strana, čemuž měla dopomoci kampaň s důrazem na nově zvolenou prezidentskou osobnost⁵⁰.

Podobnými body jako pro volby prezidentské se zaplnil program extrémně pravicové Národní fronty. Pro oblast vzdělání požadovali sekularismus a neutralitu na školách, snížení počtu administrativního personálu ve prospěch počtu učitelů či rozvoj vzdělávání a výzkumu. Tradiční téma nezaměstnanosti bylo artikulováno i Národní frontou s požadavkem na trestání nelegálních pracovníků a přednostní zaměstnání francouzských občanů. V oblasti hospodářství se objevovalo téma podpory mladých zemědělců a rozvoje zemědělství jako takového, opuštění eura a návrat k franku, snížení příspěvku do rozpočtu Evropské unie, zvýšení konkurenceschopnosti podniků, zdanění tří procent hodnoty dováženého zboží atp. Strana zastávala myšlenku odchodu z NATA, realizace aktivní rodinné politiky či posílení kontrol na vnějších hranicích⁵¹.

Středopravicová strana bývalého prezidenta Nicolase Sarkozyho, Unie pro lidové hnutí, byla vítězstvím socialistického kandidáta v prezidentských volbách politicky oslabena. Přesto

⁴⁹Le Parti socialiste (2012). Législatives: le tract de mobilisation pour le premier tour. 6.6.2012 (<http://www.parti-socialiste.fr/articles/legislatives-le-tract-de-mobilisation-pour-le-premier-tour>, 3.10.2012).

⁵⁰Tamtéž.

⁵¹Le site de sondages d'opinion indépendant consacré aux élections (2012). Programme du FN (<http://www.sondages-election.com/programmes/programme-front-national.htm>, 3.10.2012).

však Unie pro lidové hnutí těžila z hodnot, které zastával Nicolas Sarkozy a které dle nich mohou být v parlamentních volbách obhájeny. Strana se chtěla spoléhat na své politické spojence, kteří by jí poskytly politickou soudržnost pro společný politický cíl⁵². Do svého programu strana zařadila mimo jiné velkou reformu školství od vzdělávání učitelů, úprav učebních osnov, až po efektivnější institucionalizaci celého tohoto sektoru. Nechyběly ani návrhy na řešení nezaměstnanosti nebo podpora pro malé a střední podniky spolu s úpravou daní pro podporu tvorby inovací. Dle strany by se měla vytvořit hospodářská vláda eurozóny či realizovat evropské cíle zejména pod taktovkou Francie a Německa. Často skloňovaná otázka přistěhovalců se objevila i na tomto programu, a to s názorem, že by se měl posílit boj proti nelegálním imigrantům nebo posílit kontroly na hranicích. Též strana zastávala názor rozvoje jaderného programu s cílem energetické nezávislosti Francie, vše v rámci přísných bezpečnostních norem⁵³.

Evropa Ekologie – Zelení, strana s levicovými názory s důrazem na životní prostředí, představila projekt se svými hodnotami „*Žít lépe směrem k ekologické společnosti*“. Neodmyslitelnou součástí programu byl požadavek na snížení emisí skleníkových plynů, renovace budov a výstavba nových s nízkou spotřebou energie či markantní využívání obnovitelných zdrojů. Ojedinele se zde objevila debata o námořní politice, která se týkala situace námořníků, pobřežní stráže či rybolovu. Tato strana neopomněla ekologické zdanění a odstranění daňových výhod pro podniky a osoby s vyššími příjmy či zkrácení pracovní doby o tři hodiny týdně. Mimo to byla strana proevropsky nakloněna a jedním z návrhů bylo též přenesení některých pravomocí na bedra Evropské unie⁵⁴.

⁵²Le site officiel de l'UMP (2012). L'UMP est le bien le plus précieux sur lequel on peut s'appuyer pour la reconquête. 11.5.2012 (<http://www.u-m-p.org/actualites/a-la-une/lump-est-le-bien-le-plus-precieux-sur-lequel-peut-sappuyer-65601105>, 20.3.2013).

⁵³Le site de sondages d'opinion indépendant consacré aux élections (2012). Programme de l'UMP (<http://www.sondages-election.com/programmes/programme-union-mouvement-populaire.htm>, 3.10.2012).

⁵⁴Le site de sondages d'opinion indépendant consacré aux élections (2012). Programme d'Europe-Ecologie Les Vertes (<http://www.sondages-election.com/programmes/programme-europe-ecologie-verts.htm>, 3.10.2012). Le site officiel d'Europe-Ecologie Les Vertes (2012). Projet 2012. 5.6.2012 (<http://eelv.fr/2012/06/05/projet-2012/>, 3.10.2012).

Liberální strana se sociálními a proevropskými hodnotami nese název Nový střed. Tato strana svým voličům nabídla návrh na rozpočtové úspory ve školství, financování sociálního zabezpečení, uhlíkovou daň či reformu justice⁵⁵.

Program pro parlamentní volby Levicové fronty vycházel ze stejných hodnot a bodů jako prezidentský program jejich kandidáta Jeana-Luca Mélenchona „*Člověk na prvním místě*“. Z obecného hlediska si program všiml devíti témat. Zaprvé poukázal na nutné sdílení bohatství ve společnosti, zrušení sociální nejistoty či odstranění chudoby, dále pak na získání moci nad finančními trhy a bankami. Za třetí se kladl důraz na environmentální plánování, tedy na přechod na ekologickou ekonomiku, jelikož kapitalismus dle Levicové fronty vede k celosvětovému ekologickému neštěstí. S tímto souvisel i nový typ rozvoje technologií a inovací, který by byl šetrný k životnímu prostředí. Jako pátý bod byla skloňována důležitost zachování hodnot ve společnosti. Strana se též vyslovila pro vytvoření VI. Francouzské republiky, kde by byla moc dána do rukou celé společnosti a nevynechala ani kritiku Evropské unie, zejména Lisabonské smlouvy s apelem na vytvoření „*jiné*“ Evropy. Předposlední bod programu hovořil o silném mocenském postavení a kreditu Francie ve světě a v rámci Evropy a v závěru byl kladen důraz na každého jedince, na jeho potenciál a rozvoj⁵⁶.

Strana radikální levice zastávala v něčem podobné postoje jako výše popsany program strany Levicové fronty. Strana radikální levice se též vyslovovala pro spravedlivé rozdělení ekonomických zdrojů a nastavení spravedlivé společnosti a její udržitelné zotavení. V programu se objevil mimo jiné požadavek na reformu správy velkých podniků, zajištění zaměstnanosti pro mladé, rozvoj v zemědělství, rovný přístup ke vzdělání a rovnost všech kultur a v neposlední řadě náklonnost k vytvoření evropské federace⁵⁷.

⁵⁵ Le site de sondages d'opinion indépendant consacré aux élections (2012). Programme du Nouveau Centre (<http://www.sondages-election.com/programmes/programme-nouveau-centre.htm>, 3.10.2012).

Le site officiel du Nouveau centre (2012). Nos valeurs (<http://www.nouveaucentre.fr/page/nos-valeurs>, 3.10.2012).

⁵⁶ Parti communiste français (2012). Le front de gauche – Le programme du Front de gauche et son candidat Jean-Luc Mélencon – L'humain d'abord. 3.11.2011 (<http://www.pcf.fr/18541>, 3.10.2012).

⁵⁷ Le site de Parti Radical de Gauche (2012). Programme radical (http://www.planeteradicale.org/IMG/pdf/Programme_Radical_Web.pdf, 3.10.2012).

Divers gauche a *Divers droite* jsou politická uskupení, která nemají žádný konkrétní název jako ostatní politické strany, avšak i z tohoto označení je patrné, ke kterému ideologickému či programovému nastavení se ve volbách přiklání⁵⁸. Tyto platformy tedy nedisponují vlastním programem a jejich členové jsou buďto nezávislí kandidáti nebo ti, kteří z nějakých stran vystoupili (Kuta 2012).

5.2.4. Průběh volební kampaně do prvního kola voleb

Volební kampaň pro první kolo voleb ustanovené na 10. června 2012 odstartovala 21. května 2012⁵⁹. Parlamentní volby jsou někdy nazývány třetím kolem voleb prezidentských, které by mělo zajistit proprezidentskou parlamentní většinu. K tomu, aby byla zajištěna stabilní absolutní většina by vítězná strana musela získat alespoň 289 křesel, v případě relativní většiny by vítězná strana musela utvořit spojení s jinými ideologicky podobnými stranami, což by ale nemuselo být do budoucna stabilní. Poslední možná situace, která by mohla nastat, by byla kohabitace, kterou by si především Unie pro lidové hnutí přála⁶⁰.

Souboj politických stran v parlamentních volbách nespočíval jen v politických programech a v tom, co mohou strany voličům nabídnout, ale byly značně personalizovány svými předními straníky, kteří se účastnili předcházejících prezidentských voleb. Průzkumy na konci května například ukázaly, že soupeření ve volebním obvodu Palais-de-Calais mezi Levicovou a Národní frontou, respektive mezi Jeanem-Lucem Mélenchonem a Marine Le Pen, že v prvním kole voleb by zvítězila Marine Le Pen, kterou by však vzápětí v druhém kole Jean-Luc Mélenchon porazil (Benrabaa 2012).

Jean-François Copé z Unie pro lidové hnutí a Hervé Morin ze středopravicové strany Nové centrum 22. května 2012 oznámili, že se stanou ve volbách spojenci, jelikož je pojila

⁵⁸Le Sénat (2013). Lexique des nuances politiques (sigles utilisés dans les tableaux de résultats) (http://www.senat.fr/senateurs/elections/2004/senatoriales2004/nuances_pol.html, 26.3.2013).

⁵⁹Conseil constitutionnel (2012). Calendrier des opérations liées aux élections législatives de juin 2012 (<http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/documentation/dossiers-thematiques/elections-legislatives-2012/calendrier/calendrier-des-operations-liees-aux-elections-legislatives-de-juin-2012.105846.html>, 26.3.2013).

⁶⁰RFI (2012). Législatives françaises: pourquoi parle-t-on de troisième tour? 10.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120610-legislatives-francaises-pourquoi-parle-on-troisieme-tour-france-ps-ump-hollande-elections>, 3.10.2012).

většina stejných politických cílů. Kupříkladu se jednalo o rozpočtové či sociální otázky nebo o společné cíle v rámci daňové politiky. Tyto politické cíle utvořily závazek společné pomoci v dosažení úspěchu při volbách. Rovněž to bylo výhodné i pro stranu Nový střed, jelikož díky úspěchu tohoto spojení by si strana Nového středu mohla vytvořit svoji sjednocenou skupinu v parlamentu. Unie pro lidové hnutí se potýkala s rozkolem ve vedení strany. Tuto funkci zastával François Fillon, avšak usiloval o ni Jean-François Copé, který nakonec stranu do voleb vedl⁶¹. Probíhala též jednání mezi Socialistickou stranou, Levicovou frontou a stranou Evropy-Ekologie Zelení, která měla vytvořit spojení těchto stran s cílem omezit vliv Národní fronty. Avšak i přes vyjednávání a diskuze se strany nedočkaly shody pro společné směřování ve volbách⁶². Socialistická strana přesto přistupovala k těmto volbám sebevědomě s vizí velkého vítězství (Rivière 2012).

Premiér Jean-Marc Ayrault a jeho dvacet tři ministrů vstoupilo do volební kampaně s jediným, leč zásadním cílem, a to zajistit novému prezidentovi absolutní většinu v Národním shromáždění. V takovém případě by socialisté nabyly nemalých pravomocí jak na poli exekutivy, tak i legislativy. Tuto snahu potvrzovaly i průzkumy, které předepisovaly, že si více jak 55% Francouzů přeje levicové vítězství. Z odlišného stranického spektra, konkrétně od Unie pro lidové hnutí, zaznívala naděje na relativní vítězství levicových stran a na vznik koabitace. Národní fronta utvořila alianci „*Rassemblement Bleu Marine*“, která se skládala z Národní fronty a z extrémních pravicových stran Suverenita, nezávislost a svobody (SIEL) a Republikánské dohody (ER). Tato aliance se potýkala se dvěma nesnázemi. Tou první byla obvyklá nižší volební účast a obecná obava z nepřekročení 12,5% hranice pro postup do druhého kola. Druhou nevýhodou bylo celkově malé povědomí široké veřejnosti o kandidátech extrémní pravice s výjimkou Marine Le Pen, Aliota Louise či Gilberta Collarda (Vernhes 2012). Národní fronta viděla svoji šanci na úspěch nejen díky voličské podpoře, ale i díky vytvořenému spojení. Považovala za evidentní pokles úspěchu Unie pro lidové

⁶¹RFI (2012). En France, la droite et son allié centriste passent un accord pour les législatives. 22.5.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120522-france-droite-son-allie-centriste-passent-accord-legislatives>, 3.10.2012).

RFI (2012). France: trêve imposée dans le duel Fillon-Copé à l'UMP. 26.5.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120526-guerre-chefs-agite-droite-france>, 22.3.2013).

⁶²RFI (2012). Législatives: les négociations entre le PS, Europe Ecologie. Les Verts et le Front de gauche ont échoué. 19.5.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120519-legislatives-negociations-entre-le-ps-europe-ecologie-verts-le-front-gauche-ont-ech>, 3.10.2012).

hnutí a možnost oslovit část voličů Socialistické strany, přičemž Národní fronta, jako i jiné strany v těchto volbách, sázela na volební témata použité v prezidentské kampani (Mestre 2012).

Ve volební kampani nabídla své témata i stran Evropa-Ekologie Zelení. Zástupce této strany, François de Rugy, obhajoval v rámci kampaně důležitost ekologických témat, které se musí díky zástupcům této strany dostat do centra politických debat (Rivière 2012).

Několik dní před prvním kolem voleb vystoupila Marine Le Pen reprezentující tři extrémní pravicové strany se slovy, že „*chce mít své zástupce v Národním shromáždění, aby mohly vykonávat skutečnou opozici (...) zejména proti socialistům, nikoli proti Unii pro lidové hnutí, která už nic nenabízí. (...) Skutečná opozice je taková, která nabízí Francouzům něco lepšího, než co mohou dát ostatní a nahlas říci, co je nutné a co si nikdo jiný netroufá*“⁶³.

5.2.5. Výsledky prvního kola voleb

Po prvním kole parlamentních voleb se dle očekávání do čela dostala Socialistická strana. Z výsledků zveřejněných Ministerstvem vnitra levice, tedy Socialistická strana, strana Evropa-Ekologie Zelení a Levicová fronta získala 46,77% hlasů oproti pravici, která obdržela 34,07%. Socialistický premiér Jean-Marc Ayrault, který vyhrál ve volebním obvodu v Nantes, žádal voliče, aby i ve druhém kole podpořili vznik proprezidentské parlamentní většiny, která bude akceschopná a stabilní. Předseda Unie pro lidové hnutí Jean-François Copé, vítěz z Meaux, věřil v sílu stranických kandidátů pro druhé kolo voleb, jelikož dle něj stále existovala šance na dobrý výsledek. Marine Le Pen potvrdila politickou sílu svého spojení extrémních pravicových stran a tak Národní fronta obsadila v prvním kole voleb třetí příčku s 13,6% hlasů. Oproti Národní frontě se Levicová fronta takového úspěchu v prvním kole voleb nedočkala. Též strana Nové centrum očekávala větší úspěch a věřila v druhé kolo voleb.

⁶³RFI (2012). France: Marine le Pen enter incarner l'opposition à la place de l'UMP. 4.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120602-france-marine-le-pen-fn-assemblee-nationale-sarkozy-umps-hemicycle>, 3.10.2012).

Naopak strana Evropa-Ekologie Zelení zaznamenala ve volebních výsledcích zlepšení⁶⁴ (Gauquelin 2012).

Výsledky prvního kola voleb jsou znázorněny v následující tabulce.

Politické strany	Počet hlasů	Vyjádření v %	Mandáty
Radikální strana levice	428 898	1,65	1
Socialistická strana	7 618 326	29,35	22
Národní fronta	3 528 663	13,60	-
Unie pro lidové hnutí	7 037 268	27,12	9
Divers gauche	881 555	3,40	1
Divers droite	910 034	3,51	1
Levicové fronta	1 793 192	6,91	-
Evropa-Ekologie Zelení	1 418 264	5,46	1
Nový střed	569 897	2,20	1

Tabulka č. 3 : Výsledky prvního kola parlamentních voleb

(vlastní tvorba, zdroj informací dostupný na: Ministère de l'Intérieur (2013). Résultats de l'élection législatives 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/\(path\)/LG2012/FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/(path)/LG2012/FE.html), 23.3.2013).

5.2.6. Pokračování volební kampaně do druhého kola voleb

Volební kampaň pro druhé kolo voleb začala hned druhý den po vyhlášení výsledků prvního kola. Druhé kolo volebního klání se konalo 17. června 2012. François Hollande neskryval očekávání, že získá absolutní parlamentní většinu. V těchto úvahách ho podporoval nejen výsledek prvního kola voleb, ale též průzkumy, které hovořily, že socialisté získají mezi 283 a 329 mandáty⁶⁵ (Bourgerie 2012).

Unie pro lidové hnutí se snažila zastávat pro druhé kolo voleb nestrannou pozici, tedy aby nebyla voliči spojována například s programovou náklonností k Národní frontě. Právě

⁶⁴RFI (2012). Premier tour des législatives: les réactions des principaux partis. 10.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120610-legislatives-francaise-reactions-apres-resultats-premier-tour>, 3.10.2012).

⁶⁵Conseil constitutionnel (2012). Calendrier des opérations liées aux élections législatives de juin 2012 (<http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/documentation/dossiers-thematiques/elections-legislatives-2012/calendrier/calendrier-des-operations-liees-aux-elections-legislatives-de-juin-2012.105846.html>, 26.3.2013).

voliče Národní fronty strana upozorňovala, že svým hlasem zemi posunou špatným směrem, a to směrem ke snížení suverenity země či k oslabení střední třídy apod.⁶⁶.

5.2.7. Výsledky druhého kola voleb

Výsledky druhého kola voleb potvrdily očekávání. Socialistická strana získala 40,91% hlasů. Pravice z voleb vyšla s voličskou podporou 37,95% hlasů. Druhé kolo voleb bylo nevydařené zejména pro Národní frontu, která obdržela necelá čtyři procenta hlasů a dva mandáty, a to přesto, že pro ni v prvním kole volby hlasovalo velké množství voličů a ani výsledek nebyl zanedbatelný⁶⁷.

I přesto, že levice obdržela absolutní většinu mandátů a zajistila tak Françoisu Hollandovi jeho parlamentní většinu, tak tento početný zisk mandátů nepostačuje k prosazování ústavních reforem, jelikož parlamentní levice netvoří 3/5 většinu při zasedání kongresu (Ardant, Mathieu 2012: 456). Dle tradice po parlamentních volbách podává premiér demisi, a to i v situaci, že dosáhl na volební vítězství. V tomto případě tedy Jean-Marc Ayrault, kterého po svém zvolení do premiéřské funkce jmenoval François Hollande, rezignoval ze svého úřadu 18. června 2012 a následně byl prezidentem republiky pověřen sestavením nové vlády. Ta byla jmenována 20. června 2012 a při zahájení jednání 26. června 2012 předložil premiér své programové prohlášení⁶⁸.

Unie pro lidové hnutí se dostalo výsledku, který ji staví do opozice vůči Socialistické straně a jí spřízněným stranám. Přesto se strana netajila spokojeností s proběhlou volební kampaní a s tím, že i když není hlavní stranou v parlamentu, stále disponuje politickou silou.

⁶⁶Le site officiel de l'UMP (2012). Argumentaire-Position de l'UMP pour le second tour des élections législatives. 12.6.2012 (<http://www.u-m-p.org/actualites/argumentaires-infographies/argumentaire-position-de-lump-pour-le-second-tour-des-elections-69201206>, 20.3.2013).

⁶⁷Ministère de l'intérieur (2012). Résultats des élections législatives 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/\(path\)/LG2012/FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/(path)/LG2012/FE.html), 3.10.2012).

⁶⁸La vie publique (2012). Quel calendrier après les élections législatives? 18.6.2012 (<http://www.vie-publique.fr/focus/quelles-suites-aux-elections-legislatives.html>, 3.10.2012).

Tu chce strana použít v konfrontaci s vládnoucí stranou zejména v otázkách daní a zadlužení země⁶⁹.

Strana Evropa-Ekologie Zelení v těchto volbách poprvé dosáhla své environmentální parlamentní skupiny, díky níž bude moci vyvinout snahu o prosazení ekologických témat. Dva mandáty, které ve výsledku obdržela Národní fronta, ohodnotila Marine Le Pen s potěšením a prohlásila, že „věří, že přetváření francouzského politického života stále běží“ (Misslin 2012).

Procentuální výsledky voleb spolu s obdrženy mandáty jsou zobrazeny v následující tabulce.

Politické strany	Počet hlasů	Vyjádření v %	Mandáty
Radikální strana levice	538 331	2,34	11
Socialistická strana	9 420 889	40,91	258
Národní fronta	842 695	3,66	2
Unie pro lidové hnutí	8 740 628	37,95	185
Divers gauche	709 395	3,08	21
Divers droite	417 940	1,81	14
Levicové fronta	249 498	1,08	10
Evropa-Ekologie Zelení	829 036	3,60	16
Nový střed	568 319	2,47	11

Tabulka č. 4 : Výsledky druhého kola parlamentních voleb

(vlastní tvorba, zdroj informací dostupný na: Ministère de l'Intérieur (2013). Résultats de l'élection législatives 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/\(path\)/LG2012/FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/(path)/LG2012/FE.html), 23.3.2013).

⁶⁹RFI (2012). Après la défaite, l'UMP se prépare à mener la Braille de l'opposition. 18.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120618-apres-defaite-ump-entend-devenir-principale-force-opposition-cope-fillon-legislatives-elections>, 3.10.2012).

6 Závěr

Předmětem a cílem mé bakalářské práce bylo v první řadě ověření účinků synchronizace volebních kalendářů týkající se prezidenta republiky a Národního shromáždění, spolu s analýzou prezidentských a parlamentních voleb ve Francii v roce 2012. Tento původně nedefinovaný rámec práce jsem pro potřeby kontinuity a celistvosti práce doplnila o další aspekty francouzského politického systému. Tyto poznatky spolu s teorií načasování voleb tvořily teoretickou část mé práce, která byla doplněna o analýzu francouzských prezidentských a parlamentních voleb v roce 2012. Tato analýza mé práci dodala možnost empirického propojení s deskriptivními částmi zpracovávaného tématu.

V. Francouzská republika, obecně charakterizována jako poloprezidentský režim, prošla zásadními institucionálními změnami, které byly kodifikovány jako konsekvence původního institucionálního nastavení, které produkovalo neefektivní či komplikovanou politickou situaci. Jednou z nich byla ústavní změna volby hlavy státu, kterou inicioval Charles de Gaulle. Obával se vlivu stran a nejistého postavení prezidenta v rámci systému, který nebude v budoucnu disponovat takovou legitimitou a osobnostním postavením jako on vzhledem k historickým okolnostem. Ani zavedení přímé všeobecné volby hlavy státu v roce 1962 nezaručilo ve francouzském politickém systému a zejména v rámci politické praxe stabilně silné postavení prezidenta. Existovaly další okolnosti, které utvářely odlišnou politickou realitu, než předpokládalo konstituční nastavení politického systému. Rozdílná doba funkčního období prezidenta republiky a Národního shromáždění měla za následek vznik odlišné stranické podpory prezidenta v Národním shromáždění, respektive vznik parlamentní většiny, které pocházela z jiného politického tábora než prezident. Toto nucené soužití, nazývané kohabitate, odebíralo silné postavení hlavy státu v rámci exekutivy ve prospěch premiéra. Jedním z řešení této situace byla změna *septennatu* na *quinquennat*, tedy zkrácení sedmiletého funkčního období prezidenta na pět let, k čemuž došlo v roce 2000. Tato cesta vedoucí nejen k odstranění kohabitate, ale také k rovnováze v rámci exekutivy byla završena změnou volebního kalendáře v roce 2002.

V deskriptivním pilíři jsem se věnovala letmé charakteristice poloprezidencialismu nejen dle Giovannioho Sartoriho, ale i názory dalších teoretiků v této oblasti jako například Maurice Duvergera. Následoval náhled do politického systému V. Francouzské republiky a

jeho možné perspektivy. V rámci této velké kapitoly jsem se věnovala kohabitaci a nástinu třech období kohabitace společně s vymezením pravomocí prezidenta a premiéra. Neopomněla jsem ani popis dvou ústavních reforem determinující institucionální a politické nastavení země. Další podstatnou částí teoretického rámce mé práce bylo pojednání o teorii načasování voleb. Následně jsem pokračovala s analýzou prezidentských a parlamentních voleb, která do práce vnesla empirické údaje z francouzské politické praxe, která byla odrazem předtím popsanych změn.

Definovaný teoretický podklad byl v komparaci s empirickou složkou a poznatky obsaženými v mé bakalářské práci využitý pro potvrzení či vyvrácení v úvodu stanovených hypotéz, kdy jsem stanovila, že díky sjednocení prezidentských a parlamentních voleb a jejich funkčních období se dostavil žádaný efekt, tedy byla odstraněna možnost kohabitace. A dále pak, že došlo k posílení moci prezidenta republiky.

V období třech kohabitací se přikláním k Giovannimu Sartorimu, který označil období kohabitace jako systém smíšený, jelikož v tomto čase nebyla evidentně jasná rovnováha ani striktně určené pravomoci v rámci duální exekutivy. Ústavní reformy a následná změna volebního kalendáře vedly k odstranění nuceného soužití, které způsobovala rozdílná stranická příslušnost prezidenta a parlamentní většiny v Národním shromáždění. S ohlednutím na kapitolu pojednávající o třech kohabitacích, které se v rámci V. Francouzské republiky odehrály, bylo zjevné, že kohabitace zajistila politickou stabilitu, i když spíše bez efektivní politické akceschopnosti. Kodifikace pětiletého funkčního období hlavy státu spolu se synchronizací prezidentských a legislativních voleb nelze s úplnou jistotou označit jako záruku, že kohabitace už nikdy více nemůže nastat (Daugeron 2004: 109). Podle mého názoru však situace, kdy by došlo k rozpuštění Národního shromáždění a předčasnému vyhlášení voleb v takto relativně nově reformovaném systému nenajde místo. Prezident neohroží volební zisk a stranickou náklonnost řešením jakékoli politické problematiky prostřednictvím rozpuštění Národního shromáždění. Jistota eliminace možnosti vzniku kohabitace ovšem nepočítá s případným rozkolem v proprezidentské straně, které by vytvořenou politickou jednotu a sílu mohla narušit a zablokovat tak politické jednání. Tato situace by pak dle mého názoru mohla vést buďto k ochromení politické výkonnosti či k rozpuštění Národního shromáždění, což by narušilo volební kalendář a tím i pravděpodobnost ve vítězství proprezidentské parlamentní většiny. Ovšem z obecného hlediska usuzuji, že prostředky vynaložené na odstranění možnosti vzniku kohabitace, relativně dopadly na úrodnou půdu.

V tomto ohledu nelze opomenout ani posílení role prezidenta v politickém systému Francie, a to ve smyslu aktivní role prezidenta, který může prostřednictvím své parlamentní většiny, k jejímuž zajištění přispělo též vhodné načasování voleb, prosazovat své politické cíle. V politické realitě se tedy stává vedoucím své parlamentní většiny a hybatelem politických debat, a to bez konstitučně zakotvené politické odpovědnosti. Tím, že došlo k ustálení pravomocí mezi dvěma hlavami exekutivy, se z pohledu praktického rámce politického jednání přiklání k charakteristice poloprezidentského režimu dle Maurice Duvergera. Avšak z pohledu litery konstituce dle mého názoru V. Francouzské republiky osciluje mezi parlamentarismem a poloprezidencialismem.

K celistvému účinku synchronizace prezidentských a parlamentních voleb vedla řada kroků. Posílení prezidentské funkce přímými všeobecnými volbami dodalo tomuto úřadu větší legitimitu a provázanost s politickou stranou, za kterou kandidát do voleb vstupoval. Sjednocení funkčních období prezidenta a Národního shromáždění na pět let se sladěním volebního kalendáře dle mého názoru ve výsledku potvrdilo očekávání. Jak jsem v příslušné kapitole o načasování voleb předeslala, vhodné určení termínu voleb může být jeden z velmi určujících faktorů pro celkový politický vývoj a složení politické garnitury. Na vhodné načasování voleb je v nejen francouzském případě kladen důraz proto, že pokud se volby konají v blízkém termínu či současně, podchytí se jednotná voličská nálada, respektive jednotnější voličské preference vůči jedné straně či více stranám podobného ideologického a politického směřování. Potvrdilo se tedy tvrzení, že se voličské chování do jisté míry dá předpokládat, a to tak, že se projeví ve správném načasování voleb. Dále politická praxe verifikovala předpoklad, že se načasováním voleb předejde roztržitosti politického spektra. Tyto atributy se ve Francii potvrdily nejen ve volbách v roce 2002, ale i v roce 2007. Zaměření mé bakalářské práce na prezidentské a parlamentní volby v roce 2012 tento trend opět potvrdil. Již senátní volby, které se konaly 25. září 2011, předem předeslaly voličskou náklonnost k levicovým hodnotám a proklamovanému programu. Výsledky voleb toto směřování potvrdily. Socialisté spolu s ekologisty obsadili 177 mandátů oproti 171 mandátům, které obsadila pravice a centristé (Ardant, Mathieu 2012: 564). Dále pak druhé kolo prezidentských voleb z května roku 2012 vyslalo do čela země socialistického kandidáta. Voličská nálada byla utvrzena v druhém kole parlamentních voleb v červnu roku 2012, kdy socialisté získali v Národním shromáždění absolutní většinu.

Mé závěry v této bakalářské práci hovoří pro potvrzení účinků synchronizace prezidentského funkčního období s funkčním obdobím Národního shromáždění společně s vhodným stanovením data voleb. Co se týká stanovených hypotéz, mohu dle svého názoru konstatovat, že moc prezidenta byla posílena z hlediska politické reality, jelikož mohl svou politiku prosazovat skrze stranickou podporu v Národním shromáždění, v konkrétním případě roku 2012, potažmo 2011, i díky socialistickému triumfu v senátních volbách. Možnostem koabitace, o které hovoří má druhá hypotéza, bylo prostřednictvím provedených reformních kroků učiněno za dost, a to z důvodů, které jsem předeslala výše. Z institucionálního hlediska nepřibyly hlavě státu žádné pravomoci, jednalo se spíše o posílení praktického výkladu jeho politické moci a její stabilitu na úkor postavení premiéra v rámci systému V. Francouzské republiky.

7 Littérature a internetové zdroje

7.1. Littérature

ALLPORT, Alan (2007). *Jacques Chirac* (New York: Infobase Publishing).

ARDANT, Philippe, MATHIEU, Bertrand (2012). *Institutions politiques et droit constitutionnel*. (LGDJ).

ARDANT, Philippe, DUHAMEL, Olivier (1999). La dyarchie. *Pouvoirs*. n°91/1999, p. 5-24

BACHELIER, Gille et collectif (2012). *Les nouveaux cahiers du Conseil constitutionnel*, N°34 (Daloz-Sirey). (Marie-Laure Denis)

BALLET, Marion, DUHAMEL, Olivier (2012). *Les élections présidentielles 2012* (Paris: Daloz).

BEAUD, Olivier (2001). Les mutations de la Ve République. Ou comment se modifie la Constitution écrite. *Pouvoirs*. 4/2001, p.19-31

BERRY, R. Christopher; GERSEN, E. Jacob (2009). *Electoral Timing & Selective Participation: Implications for Public Policy*. (Chicago: The University of Chicago).

BERRY, R. Christopher; GERSEN, E. Jacob (2010). The Timing of Elections. *The University of Chicago Law Review*. 1/2010, p. 37-64.

BOURDON, Pierre, FRANQI, Marc (2008). *Le quinquennat, cinq ans après* (L'Harmattan).

BOURMAUD, Daniel (2001). Les V^es républiques monarchie, dyarchie, polyarchie. Variations autour du pouvoir sous la Ve République. *Pouvoirs*. 4/2001, p. 7-17.

BRÉCHON, Pierre (2006). Les partis dans le système politique. *Cahiers français*. 332/2006, p. 32-33.

CAMBY, Jean-Pierre (2006). Le quinquennat. *Cahiers français*. 332/2006, p. 9-13.

COHENDET, Marie-Anne (2005). *The French Cohabitation, a useful experiment?* (Paris: University of Paris I Panthéon-Sorbonne).

COHN-BENDIT, Daniel; MARIAN, Michel; BÉJA, Alice (2012). L'impasse du national-présidentialisme. *Esprit*. 382/2012, p. 75-80.

- DAUGERON, Bruno (2004). La cohabitation et ses faux-semblants: réflexions sur le présidentielisme minoritaire. *Revue du droit public*. 1/2004, p. 67-110.
- DONEGANI, Jean-Marie, SADOON, Marc (1999). Réformer la Ve République. *Esprit*. n°251/1999, p. 171-183.
- FAUCHER-KING, Florence (2007). Les Verts et la démocratie interne. In: HAEGEL, Florence (dir.), *Partis politiques et système partisan en France* (Paris: Presses de Sciences Po), p. 103-142.
- FOURNIER, Antonin-Xavier (2008). *La dynamique du pouvoir sous la Ve République. Cohabitation et avenir des Institutions* (Québec: Presses de l'Université du Québec).
- GALLAGHER, Mickael; MITCHELL, Paul (2005). *The Politics of Electoral Systems* (New York: Oxford University Press Inc.).
- GRUNBERG, Gérard, HAEGEL, Florence (2007). *La France vers le bipartisme* (Paris: Presses de Sciences Po).
- JAN, Pascal (2011). *Le Président de la République au centre du pouvoir* (Paris: La documentation française).
- KEPPO, Jussi; SMITH, Lones; DAVYDOV, Dmitry (2006). *Optimal Electoral Timing: Exercise wisely and you may live Longer* (New Haven: Cowles Foundation for Research in Economics Yale University).
- MARTIN, Pierre (2012). L'élection présidentielle des 22 avril et 6 mai 2012. *Commentaire*. 138/2012, p. 415-426.
- MASSOT, Jean, VEDEL, Georges (1997). Alternance et cohabitation sous la Ve République. *Notes et études documentaires*. 5058/1997, p. 7-151.
- MÉNY, Yves (2008). *Le système politique français* (Paris: Montchrestien).
- MISCHI, Julian (2007). Pour une histoire sociale. Du déclin du parti communiste. In: HAEGEL, Florence (dir.), *Partis politiques et système partisan en France* (Paris: Presses de Sciences Po), p. 69-102.
- PERRAUDEAU, Éric (2001). Le système des partis sous la Ve République. *Pouvoirs*. 4/2001, p.101-115.

- PEYREFITTE, Alain (1999). Les trois cohabitations. *Pouvoirs*. n°91/1999, p. 25-31.
- PÜTZ, Christine (2007). La présidentialisation des partis politiques. In: HAEGEL, Florece (dir.), *Partis politiques et système partisan en France* (Paris: Presses de Sciences Po), p. 121-358.
- QUERMONNE, Jean-Louis (2006). Le Président de la République: quelle place et quel rôle dans l'organisation des pouvoirs publics? *Cahiers français*. 332/2006, p. 3-8.
- RÉMOND, René (2000). Quinquennat: une réforme en trompe l'oeil. *Le Débat*. 111/2000, p. 218-224.
- ROBERT, Jacques; AUBY, Jean-Marie (2000). Quinquennat. *Revue du droit public*. 4/2000.
- SARTORI, Giovanni (2001). *Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků* (Praha: Sociologické nakladatelství).
- SMITH, Alastair (2004). *Election Timing* (New York: Cambridge University Press).

7.2. Internetové zdroje

- Assemblée nationale (2012). Les élections législatives (<http://www.assemblee-nationale.fr/elections/2012/index.asp>, 3.10.2012).
- BENRABAA, Najet (2012). Elections législatives Hénin-Beaumont: un sondage donne Mélenchon vainqueur au second tour face au FN. RFI 20.5.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120520-elections-legislatives-henin-beaumont-sondage-donne-melenchon-vainqueur-second-tour->, 3.10.2012).
- BOURGERY, François-Damien (2012). Elections législatives: François Hollande peut espérer a majorité absolue. RFI 11.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120611-elections-legislatives-francois-hollande-peut-espérer-majorite-absolue>, 3.10.2012).
- Cartes France (2013). Carte élections législatives 2007 (<http://www.cartesfrance.fr/actualite/cartes-elections/carte-elections-legislatives-2007.html>, 23.3.2013).
- Conseil constitutionnel (2012). Calendrier des opérations liées aux élections législatives de juin 2012 (<http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil->

constitutionnel/francais/documentation/dossiers-thematiques/elections-legislatives-2012/calendrier/calendrier-des-operations-liees-aux-elections-legislatives-de-juin-2012.105846.html, 26.3.2013).

CROSS, Tony (2012). Why did Sarkozy lose the French presidential election? *RFI* 6.5.2012 (<http://www.english.rfi.fr/economy/20120506-why-did-sarkozy-lose-french-presidential-election>, 3.10.2012).

CROSS, Tony (2012). Who's the liar? French presidential candidates fall out over immigration, unemployment and Berlusconi. *RFI* 3.5.2012 (<http://www.english.rfi.fr/economy/20120503-whos-liar-french-presidential-candidates-fall-out-over-immigration-unemployment-and>, 3.10.2012).

DELOY, Corinne (2012). Un majorité pour François Hollande? *Fondation Robert Schuman* mai 2012 (<http://www.robert-schuman.eu/doc/oeo/oeo-784-fr.pdf>, 10.4.2013).

DIFFLEY, Angela (2012). Why Nicolas Sarkozy thinks he will beat François Hollande in French presidential election final round. *RFI* 23. 4. 2012 (<http://www.english.rfi.fr/france/20120423-why-nicolas-sarkozy-thinks-he-will-beat-francois-hollande-french-presidential-electi>, 3.10.2012).

DIFFLEY, Angely (2012). How François Hollande hopes to beat Nicolas Sarkozy in second round of French presidentials. *RFI* 23. 4. 2012 (<http://www.english.rfi.fr/france/20120423-analysishow-francois-hollande-hopes-beat-nicolas-sarkozy-second-round-french-preside>, 3.10.2012).

Elections présidentielles 2012 (2012). François Hollande élu président de la République. 6.5.2012(<http://www.elections-presidentielles-2017.fr/campagne-2012/actualites/>, 3.10.2012).

France diplomatie (2012). Les principaux partis politiques en France (http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/venir-en-france-22365/connaitre-la-france/institutions-vie-politique/institutions-et-vie-politique/article/les-principaux-partis-politiques#sommaire_4, 3.10.2012).

GAUQUELIN, Igor (2012). Premier tour des législatives: le parfum de l'alternance. *RFI* 11.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120610-premier-tour-elections-legislatives-2012-le-camp-presidentiel-est-tete>, 3.10.2012).

GERSCHEL, Frédéric (2012). Sarkozy prépare son retour au bureau. *Le Parisien* 11.5.2012 (<http://www.leparisien.fr/election-presidentielle-2012/sarkozy-prepare-son-retour-au-bureau-11-05-2012-1995012.php>, 3.10.2012).

HARDY, Marie-Laure (2012). Les candidats décryptés: Nicolas Dupont-aignan, son programme. *France soir* 19.3.2012 (<http://www.francesoir.fr/actualite/politique/les-candidats-decryptes-nicolas-dupont-aignan-son-programme-198547.html>, 3.10.2012).

HARDY, Marie-Laure (2012). Les candidats décryptés: François Bayrou, son programme. *France soir* 9.3.2012 (<http://www.francesoir.fr/actualite/politique/les-candidats-decryptes-francois-bayrou-son-programme-194416.html>, 3.10.2012).

CHAFFANJON, Charlotte (2012). Parti socialiste, le rassemblement tranquille. *Le point*. 22.10.2011 (http://www.lepoint.fr/politique/election-presidentielle-2012/parti-socialiste-le-rassemblement-tranquille-22-10-2011-1387937_324.php, 3.10.2012).

Charles de Gaulle (2012). 1962-1968: La consolidation du régime (<http://www.charles-de-gaulle.org/pages/l-homme/accueil/biographie/1962-1968-la-consolidation-du-regime.php>, 13.10.2012).

CHAZOT, Sylvain (2012). Les candidats décryptés: Marine Le Pen, son programme. *France soir* 13.3.2012 (<http://www.francesoir.fr/actualite/politique/les-candidats-decryptes-marine-le-pen-son-programme-195812.html>, 3.10.2012).

KUTA, Martin (2012). Prezidentské a parlamentní volby ve Francii. *Parlamentní institut*, srpen 2012 (<http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3>, 23.3.2013).

L'Avenir (2012). Pour The Economist, François Hollande est «dangereux» pour la France et pour l'Europe 26.4.2012

(http://www.lavenir.net/article/detail.aspx?articleid=DMF20120426_00151451, 3.10.2012).

La Cohabitation (http://lyc-augustin-thierry-blois.tice.ac-orleans-tours.fr/php5/site_ancien/scolaire/eco/ses/page8.html, 3.10.2012)

La Constitution de la Ve République (<http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>, 13.10.2012).

La documentation française (2012). La cohabitation dans la vie politique française (<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/d000132-la-cohabitation-dans-la-vie-politique-francaise>, 13.10.2012).

La documentation française (2012). La cohabitation dans la vie politique française: Questions à Christian Bigaut. 1.11.2002 (<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/d000132-la-cohabitation-dans-la-vie-politique-francaise/questions-a-christian-bigaut>, 13.10.2012).

La documentation française (2012). La cohabitation dans la vie politique française: Pourquoi la cohabitation? 1.11.2002 (<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/d000132-la-cohabitation-dans-la-vie-politique-francaise/pourquoi-la-cohabitation>, 13.10.2012.)

La documentation française (2013). Le contexte de l'élection de 2007 1.5.2007 (<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/d000071-l-election-presidentielle-francaise-de-2007/le-contexte-de-l-election-de-2007>, 23.3.2013).

La France politique (2012). Les institutions de la Vème République (<http://www.france-politique.fr/institutions-5e-republique.htm>, 13.10.2012).

La réforme de 1962: un tournant dans la vie politique française 15.5.2011 (<http://lewebpedagogique.com/hgbouille/2011/05/15/eed-la-reforme-de-1962-un-tournant-dans-la-vie-politique-francaise/>, 13.10.2012).

La réforme de 1962 (suffrage universel direct) (2012) (<http://territorial.over-blog.fr/article-22367737.html>, 13.10.2012).

La vie publique (2012). La Ve République au fil des révisions constitutionnelles : un modèle original d'évolution des institutions. 1.10.2008 (<http://www.vie-publique.fr/actualite/dossier/cinquieme-republique/ve-republique-au-fil-revisions-constitutionnelles-modele-original-evolution-institutions.html>, 3.10.2012)

La vie publique (2012). Comment caractériser le régime politique de la Ve République. 14.9.2012 (<http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/veme-republique/transformations/comment-caracteriser-regime-politique-ve-republique.html>, 15.10.2012).

La vie publique (2012). Quel calendrier après les élections législatives? 18.6.2012 (<http://www.vie-publique.fr/focus/quelles-suites-aux-elections-legislatives.html>, 3.10.2012).

La vie publique (2012). Législatives 2012: élection des députés selon des modalités actualisées 15.5.2012 (<http://www.vie-publique.fr/actualite/dossier/legislatives-2012/legislatives-2012-election-deputes-selon-modalites-actualisees.html>, 15.10.2012).

Le Monde (2012). Nathalie Arthaud: l'héritage d'Arlette Laguiller 21.4.2012 (http://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2012/article/2012/04/21/nathalie-arthaud-l-heritage-d-arlette-laguiller_1687241_1471069.html, 3.10.2012).

Le Monde (2012). A Marseille, Arthaud (LO) s'adresse aux „jeunes des quartiers“ 6.4.2012 (http://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2012/breve/2012/04/06/a-marseille-arthaud-lo-s-adresse-aux-jeunes-des-quartiers_1681507_1471069.html, 3.10.2012).

Le Monde (2012). La pratique du pouvoir exécutif en France sous la cinquième République et son évolution récente (<http://jacquesfournier.blog.lemonde.fr/2010/03/30/la-pratique-du-pouvoir-executif-en-france-sous-la-cinquieme-republique-et-son-evolution-recente/>, 3.10.2012.)

Le Monde diplomatique (2012). Présidentielle, le débat malgré eux. 19.4.2012 (<http://www.monde-diplomatique.fr/carnet/2012-04-19-presidentielle>, 3.10.2012).

Le nouvel Observateur (2012). Le résultat de Philippe Poutou à la présidentielle 23.4.2012 (<http://tempsreel.nouvelobs.com/presidentielle-2012-tous-les-resultats/20120417.OBS6399/le-resultat-de-philippe-poutou-a-la-presidentielle.html>, 3.10.2012).

Le Parisien (2012). Bouquet final pour Sarkozy. 5.5.2012 (<http://www.leparisien.fr/election-presidentielle-2012/bouquet-final-pour-sarkozy-05-05-2012-1985724.php>, 3.10.2012).

Le Parti socialiste (2012). Législatives: le tract de mobilisation pour le premier tour 6.6.2012 (<http://www.parti-socialiste.fr/articles/legislatives-le-tract-de-mobilisation-pour-le-premier-tour>, 3.10.2012).

Le Point (2012). Merkhollande, elle y croit 12.5.2012 (http://www.lepoint.fr/economie/merkhollande-elle-y-croit-12-05-2012-1460765_28.php, 3.10.2012).

Le Point (2012). Les 32 propositions de Nicolas Sarkozy. 5.4.2012 (http://www.lepoint.fr/politique/election-presidentielle-2012/en-direct-programme-les-32-propositions-de-nicolas-sarkozy-05-04-2012-1448777_324.php, 3.10.2012).

Le Sénat (2013). Lexique des nuances politiques (sigles utilisés dans les tableaux de résultats) (http://www.senat.fr/senateurs/elections/2004/senatoriales2004/nuances_pol.html, 26.3.2013).

Le site de Parti Radical de Gauche (2012). Programme radical (http://www.planeteradicale.org/IMG/pdf/Programme_Radical_Web.pdf, 3.10.2012).

Le site de sondages d'opinion indépendant consacré aux élections (2012). Programme du FN (<http://www.sondages-election.com/programmes/programme-front-national.htm>, 3.10.2012).

Le site de sondages d'opinion indépendant consacré aux élections (2012). Programme de l'UMP (<http://www.sondages-election.com/programmes/programme-union-mouvement-populaire.htm>, 3.10.2012).

Le site officiel de Jacques Cheminade (2012) (http://www.jacquescheminade.fr/Programme_00434, 3.10.2012).

Le site officiel du Nouveau centre (2012). Nos valeurs (<http://www.nouveaucentre.fr/page/nos-valeurs>, 3.10.2012).

Le site officiel du Parti socialiste (2012). Notre histoire (<http://www.parti-socialiste.fr/notre-histoire>, 3.10.2012).

Le site de Parti Radical de Gauche (2012). Programme radical (http://www.planeteradicale.org/IMG/pdf/Programme_Radical_Web.pdf, 3.10.2012).

Le site de sondages d'opinion indépendant consacré aux élections (2012). Programme d'Europe-Ecologie Les Vertes (<http://www.sondages-election.com/programmes/programme-europe-ecologie-verts.htm>, 3.10.2012).

Le site de sondages d'opinion indépendant consacré aux élections (2012). Programme du Nouveau Centre (<http://www.sondages-election.com/programmes/programme-nouveaucentre.htm>, 3.10.2012).

Le site officiel d'Europe-Ecologie Les Vertes (2012). Projet 2012. 5.6.2012 (<http://eelv.fr/2012/06/05/projet-2012/>, 3.10.2012).

Le site officiel de l'UMP (2012). L'UMP est le bien le plus précieux sur lequel on peut s'appuyer pour la reconquête. 11.5.2012 (<http://www.u-m-p.org/actualites/a-la-une/lump-est-le-bien-le-plus-precieux-sur-lequel-peut-sappuyer-65601105>, 20.3.2013).

Le site officiel de l'UMP (2012). Argumentaire-Position de l'UMP pour le second tour des élections législatives. 12.6.2012 (<http://www.u-m-p.org/actualites/argumentaires-infographies/argumentaire-position-de-lump-pour-le-second-tour-des-elections-69201206>, 20.3.2013).

Le Télégramme (2012). Présidentielle. Les 60 engagements de François Hollande. 7.5.2012 (<http://www.letelegramme.com/presidentielle-2012/presidentielle-les-60-engagements-de-francois-hollande-07-05-2012-1579298.php>, 3.10.2012).

Les candidats à la présidentielle de 2012 (<http://www.presidentielle-2007.net/portrait-jacques-cheminade.htm>, 3.10.2012).

MESTRE, Abel (2012). Le FN veut utiliser les législatives pour déstabiliser l'UMP. *Le Monde* 24.4.2012 (http://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2012/article/2012/04/24/le-fn-veut-utiliser-les-legislatives-pour-destabiliser-l-ump_1690384_1471069.html, 3.10.2012).

MISSLIN, Frédérique (2012). Législatives: les réactions de gauche à droite. *RFI* 17.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120617-legislatives-reactions-gauche-droite-ump-ps-fn>, 3.10.2012).

Ministère de l'Intérieur (2013). Résultats de l'élection présidentielle 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult__PR2012/\(path\)/PR2012//FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult__PR2012/(path)/PR2012//FE.html), 23.3.2013).

Ministère de l'intérieur (2012). Résultats des élections législatives 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/\(path\)/LG2012/FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/(path)/LG2012/FE.html), 3.10.2012).

Ministère de l'intérieur (2012). Résultats des élections législatives 2012 ([http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/\(path\)/LG2012/FE.html](http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__LG2012/(path)/LG2012/FE.html), 3.10.2012).

MOREL, Thomas (2012) Les candidats décryptés: Philippe Poutou, son programme. *France soir* 14.3.2012 (<http://www.francesoir.fr/actualite/politique/les-candidats-decryptes-philippe-poutou-son-programme-196314.html>), 3.10.2012).

MOREL, Thomas (2012). Les candidats décryptés: Nathalie Arthaud, son programme . *France soir* 7.3.2012 (<http://www.francesoir.fr/actualite/politique/les-candidats-decryptes-nathalie-arthaud-son-programme-193266.html>, 3.10.2012).

Parti communiste français (2012). Le front de gauche – Le programme du Front de gauche et son candidat Jean-Luc Mélençon – L’humain d’abord. 3.11.2011 (<http://www.pcf.fr/18541>, 3.10.2012).

PETER, Philippe (2012). Les candidats décryptés: Jean-Luc Mélençon, son programme. *France soir* 12.3.2012 (<http://www.francesoir.fr/actualite/politique/les-candidats-decryptes-jean-luc-melenchon-son-programme-195498.html>, 3.10.2012).

PETER, Philippe (2012). Les candidats décryptés: Eva Joly, son programme. *France soir* 16.3.2012 (<http://www.francesoir.fr/actualite/politique/les-candidats-decryptes-eva-joly-son-programme-197555.html>, 3.10.2012).

PRIMOR Adar: 2012. De Merkozy à Merlande? *Courrier international* (<http://www.courrierinternational.com/article/2012/04/17/de-merkozy-a-merlande>, 22.4.2012).

RIVIERE, Frédéric (2012). David Assouline, secrétaire national du PS chargé de la communication et porte-parole pour la campagne des législatives. *RFI* 29.5.2012 (<http://www.rfi.fr/emission/20120529-david-assouline-secretaire-national-ps-charge-communication-porte-parole-campagne->, 20.3.2013).

RIVIERE, Frédéric (2012). François de Rugy, dmuté EELV, candidat aux élections législatives en Loire-Atlantique, auteur de «A quoi peut bien servi run dmuté écolo?». *RFI* 4.6.2012 (<http://www.rfi.fr/emission/20120604-francois-rugy-depute-eelv-candidat-elections-legislatives-loire-atlantique-auteur->, 3.10.2012).

RFI (2012). French President Nicolas Sarkozy – love him or hate him? The referendum election. 10.4.2012 (<http://www.english.rfi.fr/france/20120410-french-president-nicolas-sarkozy-love-him-or-hate-him-referendum-election>, 3.10.2012).

RFI (2012). En France, la droite et son allié centriste passent un akord pour les legislatives 22.5.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120522-france-droite-son-allie-centriste-passent-accord-legislatives>, 3.10.2012).

RFI (2012). Législatives: les négociations entre le PS, Europe Ecologie.Les Verts et le Front de gauche ont échoué 19.5.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120519-legislatives-negociations-entre-le-ps-europe-ecologie-verts-le-front-gauche-ont-ech>, 3.10.2012).

RFI (2012). France: trêve imposée dans le duel Fillon-Copé à l'UMP 26.5.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120526-guerre-chefs-agite-droite-france>,22.3.2013).

RFI (2012). France: Marine le Pen enter incarner l'opposition à la place de l'UMP 4.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120602-france-marine-le-pen-fn-assemblee-nationale-sarkozy-umps-hemicycle>, 3.10.2012).

RFI (2012). Législatives françaises: pourquoi parle-t-on de troisième tour? 10.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120610-legislatives-francaises-pourquoi-parle-on-troisieme-tour-france-ps-ump-hollande-elections>, 3.10.2012).

RFI (2012). Premier tour des législatives: les réactions des principaux partis 10.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120610-legislatives-francaise-reactions-apres-resultats-premier-tour>, 3.10.2012).

RFI (2012). Après la défaite, l'UMP se prépare à mener la Bataille de l'opposition 18.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120618-apres-defaite-ump-entend-devenir-principale-force-opposition-cope-fillon-legislatives-elections>, 3.10.2012).

ROYER de Solenn (2012). Nicolas Sarkozy arrête définitivement la politique. *Le Figaro* 7.5.2012 (<http://elections.lefigaro.fr/presidentielle-2012/2012/05/07/01039-20120507ARTFIG00615-sarkozy-confirme-qu-il-arrete-la-politique.php>, 3.10.2012).

Sondages en France (2012). Résumé des intentions de vote au 1er tour (<http://www.sondages-en-france.fr/sondages/Elections/Pr%C3%A9sidentielles%202012>, 3.10.2012).

Sondages en France (2012). Résumé des intentions de vote au 2ème tour (<http://www.sondages-en-france.fr/sondages/Elections/Pr%C3%A9sidentielles%202012>, 3.10.2012).

The Electoral Knowledge Network (2012). Timing of Elections (<http://aceproject.org/ace-en/topics/es/esd/esd06/esd06d>, 15.11.2012).

VERNHES, Clarisse (2012). Législatives françaises: face aux duels gauche-FN, l'UMP choisit de ne pas choisir. RFI 11.6.2012 (<http://www.rfi.fr/france/20120611-legislatives-francaises-face-duels-gauche-fn-ump-choisit-pas-choisir>, 3.10.2012).

8 Résumé

Ma mémoire de licence traite des élections présidentielles et législatives en France en 2012, particulièrement l'analyse électorale, la vérification des hypothèses concernant les effets quant à la synchronisation de la durée du mandat présidentiel et du mandat parlementaire.

La structure de cette mémoire est composée par trois parties principales. Les deux premières parties fournissent la théorie, je pense l'introduction dans le système politique en France en générale et ensuite il y a la théorie du calendrier électoral, qui est nécessaire de prendre conscience du fait pour le but de cette mémoire. En ce qui concerne la troisième partie empirique, elle offre l'analyse des élections présidentielles et législatives en France en 2012. Cette partie de ma mémoire de licence

Pour la continuité et l'intégrité de ce sujet de ma mémoire de licence, il fallait classer de plus en bref l'explication des termes comme la cohabitation, présidentialisme, les pouvoirs du Président et du Premier ministre et encore plus le système politique français. Tout cela est complété par l'interprétation des réformes constitutionnelles significatives pour le changements et le développement de la constitution et bien sûr de la pratique politique.

La République française a souffert des cohabitations, qui ont compliqué la pratique politique et la distribution des pouvoirs. Pour éviter cette situations, il y avait trois réformes nécessaires pour mettre en place - le suffrage universel direct du Président, le changement du calendrier électoral et le changement de la durée du mandat présidentiel du septennat sur quinquennat.

Le but de ma mémoire de licence était de vérifier l'effet exigé de la synchronisation de la durée du mandat présidentiel et du mandat parlementaire et du calendrier électoral en utilisant les connaissances théoretiques en conjonction l'analyse électorale. Tout cela m'a aidé de prouver que la cohabitation est éliminée et des pouvoirs du Président sont plus stables.